

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 —
Pe 3 luni . . . 7 —
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 — franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi N-rul 1/A.

INSERTIUNILE

se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Noul regulament.

Dacă până acuma parlamentul ungar putea să fie o cetate a intereselor de rasă ungurești și să adăpostească deodată cu aceste interese în primul loc și interesele clasei feudale ungurești, — de-acum întinderile acestei cetăți sunt reduse, fără, însă, ca interesele de rasă să fie primejduite, rămânând aceste în paza poate și mai vigilentă a cetății reconstruite potrivit intereselor specific feudale ale oligarhiei maghiare.

Ca să fim mai explicați: Prin adoptarea unui nou regulament intern al camerei, conceput în marginile credințelor politice profesate de contele Tisza, camera ungară a ajuns o citadelă a intereselor oligarhiei maghiare și știm că aceste interese implică mai clar decât oricare altă categorie de interese a potrivnicilor noștri, interesele de rasă ungurești, așa cum se desprind ele din tendințele regimurilor politice de până acuma. Noul regulament al camerei, adoptat în ședința de ieri exclude aproape a limine orice afirmare efectivă a pretențiilor democratice, chiar și a celor ungurești — și în viitor întregă viața „constituțională” a Ungariei va trebui să primească o singură expresie, pe cea a intereselor clasei reacționare ungurești.

Până acuma, în camera ungară, au mai putut să prindă glas și credințe politice de-un liberalism mai avansat, ba puteau să răsune acolo și pretenții de-o ideală onestitate politică — adevărat, că fără să

poată avea sortile afirmării —, pe viitor însă toate ideile de progres politic sunt osândite să amuțească în camera creiată de contele Tisza.

Nu cunoaștem încă dispozițiunile singuraticice ale noului regulament, — tot ce cunoaștem e spiritul reacționar din care s'au zămislit, interesele unei clase feudale și șovine, spre a căror salvare au fost concepute. Acest spirit reacționar, al cărui expresie atât de pregnantă e însuși contele Tisza, va distruge de-acum cu armele unui regulament de-o rijiditate drastică, orice inițiativă progresistă, încă în germene. Cu ajutorul acestor arme „parlamentare”, contele Tisza va putea să întemeieze din nou, pe garanții cu mult mai indelebile, dominațiunea reacțiunii șovine. Va putea să hotărească mai precis calitatea elementelor din cari să se compună viitoarea „cameră ungară”; va putea anume să-și realizeze această dorință prin o reformă electorală aderentă intereselor de existență ale oligarhiei.

Intr'un articol recent am arătat, că înspăimântătorul curaj cu care contele Tisza a trecut în galop peste normele atât de scump păzite de partidele kossuthiste, a fost alimentat tocmai de un sentiment de disperare al oligarhiei, care a făcut, — în fața ideilor democratice ce începuseră a se anunța cu o putere tot mai înfricoșată —, o supremă încercare de-ași salva privilegiile seculare. Și salvarea aceasta, represintantul oligarhiei o vede în o lege electorală și mai reacționară decât cea de până acuma.

Ca să poată obține această reformă

electorală mai ușor, contele Tisza a făcut reforma regulamentului intern și în provocarea intereselor imediate ale dinastiei. Noul regulament, anume, se va aplica și în discuțiile așanumitelor „chestiuni de interes comun” (chestiuni, cari interesează deopotrivă Austria și Ungaria), nu ca regulamentul provizoriu de pe timpul coaliției, care voia să lase partidelor ungurești aceiaș latitudine pentru chestiunile comune și să restrângă libertatea discuțiilor numai referitor la chestiunile de ordin intern. Regulamentul contelui Tisza va înlesni deci votarea rapidă a oricărei cereri formulate de coroană și în schimbul acestui mare favor contele Tisza va cere coroanei o deplină libertate a concepției, când va întocmi reforma electorală.

Nu e de mirare, că în fața acestei temerare încercări a reprezentantului oligarhiei, presa ungurească și opinia publică ungurească e întăritată la culme și că agitația enormă a spiritelor izbucnește în manifestații publice în țara întreagă. Nu e de mirare că dela un capăt al țării la celălalt se strigă cu înviforare, că a murit „constituția”.

Mai întâi trebuie să facem mărturisirea că, cu tot limbajul hiperbolic al presei maghiare, care nu încetează să apostrofeze cu cele mai energice invective și blesteme „pe asasinul constituției”, pe contele Tisza, strigătele acestea tragice ale presei maghiare ne lasă reci. Motivul e foarte simplu.

Pentru noi naționalitățile, constituția aceasta a cărei moarte se plânge, a fost

VISĂTORII.

Copii nebuni sunt visătorii
Și 'n visurile fără frîne,
Ei nu-și prea bat sărmanii capul
Cu rostul zilelor de mâne.

Captivi, deșertelor chimere
Să sting prin umede mansarde
Și după lumi ce nu există
Nostalgicul lor suflet arde.

Tristefile și-le îngroapă
Între garafă și pahare
Și 'ndură 'n viață-atâtea chinuri
Dar nu spun nimănui ce-i doare.

Cu sărăcia doar se luptă
De alte 'n lume nu le pasă,
Și 'n visurile lor albastre,
Stau cu crăiesele la masă.

A. Cotruș.

Brătescu-Voinesti pe drumuri nouă.

Nu știam că scriitorul nostru Brătescu-Voinesti e un amator al științei și filozofiei, până-ce am citit în revista „Natura”¹⁾ frumosul articol „Note pe marginea cărților”, iar mai pe urmă articolul „Scrisoare” în „Viața Românească”. Păcat numai, că serie așa de rar și mă mir, că abia acum începe să scrie în acest domeniu, cu care, pe cât se vede, e de mult familiarizat. Sperăm însă, că de aci înainte ne vom întâlni mai des.

La articolul „Scrisoare” îi răspunde M. Codreanu în un sonet admirabil, ca toate sonetele acestui poet-filozof și care culminează în îndoiala filozofică: „In lume ești, sau lumea e în tine?”

E un vădit progres că literații noștri încep a se ocupa mai intensiv cu știința, care încă își are partea sa poetică și încă în un grad mai înalt decât manifestațiunile sentimentului. Amator al științei e și maestrul Carageale.

Poetul Codreanu, pe cum vedem, ține mijlocul, cu îndoiala filozofică. Scriitorul Brătescu-V. e hotărât pentru „in lume ești”, în opoziție cu

Kant, pentru care „lumea e în tine”, ca să ne folosim tot de expresiunile poetului.

Scopul meu nu e să întind o discuție filozofică asupra temei, arătând unde ar fi după mine adevărul, ci să arat o greșală esențială din articolul „Scrisoare”.

Fiind vorba de cunoștințele noastre câștigate cu ajutorul vederii, Brătescu-V., vorbește despre „energia moleculară, vibrațiile pe cari existența unui obiect le pricinuieste aerului”²⁾ și prin aier organelor vederii. „O copie extrem de mică a lucrurilor primim în noi. Lupa, care readuce această copie la proporția exactă a originalului e energia acestei miraculoase baterii, care se cheamă creierul nostru. Nu, simțurile nu ne înșală... În creierul nostru toate vibrațiile, toate perturbările moleculare ale nervilor noștri se reprefac exact în realitatea externă, care le-a pricinuit-o.”

D. Brătescu-V., ar avea dreptate, dacă aceea „copie extrem de mică a lucrurilor”, acele „impalpabile vibrațiuni”, ar emana din însăși lucrurile, dacă acele vibrațiuni ar face parte din vibrațiunile moleculelor acelor lucruri. Dar nu e așa. În actul vederii nu primim nimic din vibrațiunile moleculelor lucrurilor. Tot ce primim, toate vib-

²⁾ În treacăt fie zis aerul — după cunoștințele noastre — nu e mediul de propagandă al luminei, ci eterul. Aerul nu e decât un corp transparent pentru lumină, ca și sticla. Dar pentru tema, de care e vorba, aceea e ceva secundar.

¹⁾ Revistă pentru popularizarea științei. O recomand tuturor, prețul la an e de 5 lei. Adresa: G. Titeica, prof. univ. București, Strada Scaune 23.

moartă întotdeauna. O constituție pentru a putea trăi, pentru a se putea zice că viețuiește, trebuie să fie un pact de garanțare a tuturor elementelor care constituie un stat. O asemenea constituție nu se poate crea decât cu colaborarea tuturor acestor elemente, fără de care ea nu se poate numi constituție, după cum nu poate exista contract la care să participe numai o singură parte contractantă.

De fapt o asemenea constituție care reprezintă interesele vitale ale tuturor categoriilor sociale și etnice ce constituie statul, atâta timp cât reprezintă cu adevărat aceste interese, nu moare, nu poate muri.

Înlăturarea și sfășierea acestei constituții ne lasă reci, chiar și când vedem, că ea este înlocuită cu una și mai mincinoasă, cu una care n'are scut decât pentru interesele celei mai puțin numeroase categorii a cetățenilor. Ba, poate să avem, cuvinte de satisfacție, mai curând decât cuvinte de durere. Pentru că, cu cât o alcătuire a nedreptății e împinsă mai la absurd, cu atât prăbușirea definitivă a forțelor păcătoase pe cari se razemă, e mai aproape.

Azi contele Tisza este primit în audiență preînaltă la monarhul. Rămâne o întrebare deschisă, dacă cel întâi răspunzător în fața tribunalului Istoriei, va putea să recunoască marile primejdii ce încolțesc pe urma „serviciilor” aparente ale contelui Tisza.

Reformele militare în Reichsrath. Ministrul de interne, baronul Haynold și-a exprimat în fața șefilor partidelor politice dorința, ca proiectul privitor la reformele militare să fie pus fără întârziere la ordinea zilei, încă înainte de a se intra în discuția bugetului provizorie. Debaterea proiectului în a doua cetire va avea loc în zilele dela 17—25 iunie. Unii dintre deputați au primit propunerea ministrului de interne, alții însă o critică, ba socialistii și rutenii amenință cu obstrucție. Dacă majoritatea nu va primi propunerile lui Heynold, guvernul își va da demisia și în acest caz reforma militară va fi pusă în vigoare prin aplicarea §-ului 14.

Situația în Bosnia. Programul ministrului de finanțe Bilinski dezvoltat în fața șefilor partidelor din dieta Bosniei, a avut darul să mulțumească pe șefii partidelor. E posibil deci că în cursul tratativelor ce vor urma între șefi se vor putea stabili condițiunile înțelegerii și prin asta se va asigura și capacitatea de muncă a dietei provinciale. Singuri sârbii radicali se declară nesatisfăcuți cu promisiunile ministrului de finanțe și în urma consfățuirii lor de alaltăieri au anunțat că nu vor vota nici bugetul și nici împrumutul reclamat de noile investiții. Cu toate acestea mari dificultăți n'are să-i pricinuiască guvernului atitudine ostilă sârbilor radicali, fiindcă aceștia, după cum se spune, nu vor recurge la obstrucție, ci vor prezenta numai un simplu protest formal.

Marile serbări din Iași.

II.

Discursul d-lui C. C. Arion.

Acol care răsfoiește istoria patriei noastre, găsește la fiecare pas, o dovadă netăgăduită de neasămănată energie sufletească, de rezistență permanentă, împotriva restiței vremurilor.

Cu o puternică conștiință de sine, cu o nestrămutată năzuință de viață proprie, neatârmată de neamurile străine, cari îl înconjură, poporul românesc își trăiește viața sa încheșată în voevodate mici din văile Carpaților, care cu vremea se întrupează în marele Domnii ale Moldovei și țării românești. Cu arma în mână pe câmpie de luptă, el își câștigă dreptul de a trăi în lume și de a avea o misiune istorică.

Numai prin lupte străbune de altădată. Numai prin unirea deplină a celor două principate de odinioară și-a dobândit viața noastră națională expansiunea ei și a ajuns la măreția de azi, când putem privi cu atâta drag trecutului și cu atâta încredere viitorului, regalitatea M. V., care este mândria noastră a tuturor și își are astfel obârșie nestrămutată în Domniile cele mari de altă dată.

Din câte frământări, din ce dureri, din ce glorie năpădi de sânge, a răsărit, a crescut, a ajuns România la ceea ce este, o spune istoria, care însemnează și zilele de biruință.

Și inimile noastre bat la amintirea Domnilor glorioși și înțelepți, cari au intrupat aspirațiunile, cari ne-au scris istoria cu vârf de sabie și cu litere de foc.

Când în lunga noastră epopee, cu sleirea puterilor apune gloria armelor, totuși dăinuiește încă o aducere aminte a vitejiei trecute și în mâinile multora mai rămâne o urmă de conștiință națio-

nală, licărire de candelă sfântă arzând, de apurarea, înaintea altarului patriei.

Cu începutul veacului al XIX-lea, această licărire devine din ce în ce lumină mai vie, și sub suflarea vântului de libertate dela 48, ea aprinde sufletele acelei mari generațiuni ale cărei nestrămutate credințe de iubire de țară ni-a dat ființă de stat modern, și-a așezat temelile pe cari se înalță și se va înălța pururi Regatul Român.

Țările Dunărene erau însă socotite mai mult ca obiect de compensațiune în politica diplomației europene, — decât ca națiuni de sine stătătoare. Dar totuși la 1848 românii se ridică cu aspirații de popor modern, cu tendințe către civilizația apuseană. Divanurile ad-hoc și indeosebi acela al Moldovei, exprimând în mod demn de admirat, gândul care răsărea din adâncul cugetului națiunii române, ca un strigăt de nădejde către o nouă viață.

Unirea era cea dintâi trebuință a acestei vieți. O proclamase Kogălniceanu în termeni neperitori.

Dar ceea ce caracterizează mai mult decât ori ce strălucita activitate a lui Cuza Vodă, e faptul că el simți că pentru a face un bine real țării sale, el nu putea fi decât un antemergător.

Sigilul pe care însuși divanurile ad-hoc îl credea indispensabil pentru a sigila o unire definitivă și roditoare, era: „Domnul străin.”

Următor cu dorințele naționale, următor cu el însuși, Cuza Vodă declară dela început, adresându-se Puterilor europene, că nu consideră Coroana decât ca un depozit și aproape de sfârșitul domniei sale, el repeta același lucru adresându-se Țării a cărei unire era atunci deplină.

Și aci eta măreția ambițiunii lui, căci a avut ambițiunea de a lăsa o urmă neștearsă în istoria neamului său și a lăsat-o căci, nu a avut însă ambițiunea detăciunilor.

Cât de mult a avut dreptate Cuza că dela început și până la sfârșit, să se fi îndrumat pe această cale, o dovedește tot ce a urmat. A arătat-o răboiul ale cărei victorii, ecou depărtat al trecutului glorios, ne-a reamintit biruințele străbune, cari au brăzdat istoria noastră, cum brăzdează fulgerele un cer întunecat de nori.

O arată dinastia, ale cărei rădăcini au pătruns până în sufletul chiar al națiunii. O arată repede și splendida noastră dezvoltare, rolul care ni-l'a dat astăzi în lume, unde nu mai avem de smula pârțică cu pârțică câte un orămeș al independenței noastre dar unde suntem factor în politica europeană, în care regele își are cuvântul lor de spus.

Cuza-Vodă este mare pentru că a făcut cu puțință ceea ce este astăzi. Domnia lui sunt zorile zilei splendide ale cărei soare luminează acum la zenit!

rațiunile își au originea în soare, sau în izvorul de lumină.

Unele din aceste vibrațiuni sunt absorbite de către corpuri, altele le străbat și trec mai departe, neînpedecate, iar o parte se izbesc ca de un obstacol, de corpuri, și se refrânge, se împrăștie în toate direcțiunile. O parte din aceste vibrațiuni refrânge ajung în ochiul nostru, dar nici acestea nu sunt simțite toate, ci numai o parte: vibrațiunile sensibile pentru ochii noștri (roșu până la violet). Încăodată: vibrațiunile nu sunt ale lucrurilor, lucrurile sunt numai termurii, în cari se sparg și se refrâng valurile de energie solară.

Aceste vibrațiuni refrânge ne dau știre despre estinderea în spațiu și despre mișcarea lucrurilor. Cât pentru culoare, ea nu e a lucrurilor. Luați-le însă culoarea și lumina, care nu e a lor și atunci ce idee ne mai rămâne despre acele lucruri?

De sigur, faptul, ca unele lucruri reflectă un soi, altele alt soi de vibrațiuni ale energiei solare, ne face să admitem, că între aceste lucruri există deosebiri. Dar vibrațiunile refrânge, cari nu sunt nici lumină, nici culoare, și pe cari creierul nostru le preschimbă în senzația de lumină și colorii, ne dau ele ceva idee despre acele deosebiri, cari sunt înădevar ale lucrurilor? Un corp solid și unul lăcid ni-se poate prezenta sub aceeași culoare, dar putem noi deduce din aceasta ceva clarire?

Desigur este ceva la baza lumii externe și la acest ceva Kant i-a zis „lucrul în sine”.

Lumea însă, așa cum ne pare nouă, e creațiunea simțurilor noastre, cu ajutorul cărora o percepem. Alta e lumea orbului, care nu se poate bucura de infinitatea și armonia colorilor, alta e lumea surdului, care n'are idee de armonia tonurilor, pentru care lumea nu e decât culoare și mișcare, dar e mută ca tablourile din un kinematograf. Și totuși Elena Keller, căreia îi lipsește și văzul și auzul, ne compătimentește, că noi n'am putea gusta cu văzul nostru o sculptură, cum o poate ea gusta cu ajutorul pipăitului ei așa de fin..

Dar, veți zice, aceste ființe sunt incoplecte, le lipsește un simț. Dar, suntem noi complecți? Nu pot să existe ființe înzestrate și cu alte simțuri decât ale noastre, de pildă cu simțul electricității? Dar chiar simțurile, cari le avem, ne dau ele cunoștințe reale, adevărate despre lucruri? Ce are a face de pildă rozalbul, galbenul delicat, albul de omăt cu florile, cari ne desfată cu aceste culori privirile? Cea mai esențială însușire a lor — după concepția noastră — care ni-le face așa de dragi și plăcute, culoarea, nu e a lor. Ele n'au nici o culoare.

Și atunci — cum e lumea externă?

Putem noi spune, că vibrațiunile de energie solară refrânge de un lucru, comunicându-se nervilor noștri, aceștia le repreferă exact în realitatea (lucrul) externă, care nu le-a pricinuit, ci nu-

mai le-a mai selecționat și le-a schimbat direcțiunea? Nu, lumea, așa cum o concepem noi există numai în noi. Ea are desigur un substrat extern, dar cum e acela? **I. Corbu.**

CÂNTEC.

Te văd, tu plângi, copilă...
Dar ochii tăi frumoși
Nu-i cine să-i sărute,
Să-i facă luminoși.

Sărmane aripioare
Vă zbateți înzădar...
Din praful vost s'a năște
Un alb mărgăritar.

Menton, 1911. Viora din Bihor.

*) Asupra acestei teme cetitorii pot găsi mai multe amănunte în articolul „Există lumina?”, ce va apărea în „Revista politică și literară” din Blaj.

De aceia *Sire*, este frumoasă și măreață această sorbaro. Într'insa slăvind unirea, toate inimile noastre bat într'un singur gând. Suntem într'unul din acele momente înălțătoare, în care toți simțim, cugetăm, voim la un fol.

Prin aceasta și mai ales prin prezența Majestății Voastre, care, azi, ca totdeauna ați știut să nu vă despărțiți de poporul Vostru, sărbătoarea de azi devine o adevărată solennitate națională.

„In trecut aceleași dureri au îndurat, același viitor avem de asigurat, aceeași soartă de împlinit”.

Acela care fu chemat să înfăptuiască dorințele națiunii exprimate de divanurile ad hoc, fu Alexandru Ioan I. Cuza Vodă, a cărui amintire o celebrăm astăzi cu pioasa venerațiune a trecutului, cu neclintita speranță în viitor — trecutul și viitorul îl simbolizează Cuza-Vodă, căci cu el încetează România trecutului și cu el începe România viitorului! Domn al Unirii! Trăsura de unire el însuși întrece ce a fost și ce este.

Opera lui fu utilă și mare, a trebuit energie și patriotism pentru a o înfăptui, căci n'au lipsit nici dificultățile din măntru, nici cele din afară.

Proclamarea marilor principii le determină curentele naționale, manifestațiunile de voință ale unui popor. În asemenea momente puterea lor e irezistibilă, nimie nu le poate împiedeca de a eși la lumina zilei. Realizarea lor însă este aceea ori mai grea.

Căci le stă în cale reaua voință a unora, deprinderile, inerția altora și adesea aprinderea luptelor politice, cu atât mai violente cu cât viața constituțională era mai nouă.

Așa a fost și cu unirea și cu toate marile dorințe puse înainte de Divanul Ad-hoc.

Prin energie, prin voință, prin minte ageră, Cuza-Vodă a învins toate piedecile.

Greutățile din afară erau poate mai mari decât cele din măntru. Contra vieții artificiale pe care ne-o crease diplomația europeană prin convenția dela Iași, era de realizat o viață reală, care să corespundă trebuințelor zilei și să asigure destinele viitorului. Aceasta o făcu Cuza, cu o admirabilă persistență, cu un simț extraordinar al situațiilor și cu o deplină mândrie națională.

Il vedem a doua zi chiar după lovitura de stat, în vizita dela Constantinopol, dobândind o definitivă consacrațiune a diplomației europene pentru faptele cari atrăseseră când le făcuse, amenințare de intervențiuni armate. Astfel el știu să transforme stări precare de fapt în stări permanente de drept.

Și mai târziu. Il vedem iarăși răspunzând marelui Vizir Fuad-Pașa în așa fel, încât stărnește admirațiunea străinilor și falnicui Vizir este silit el însuși să recunoască dreptatea mândrului Domn român.

Iar Negri — iubita și eterna figură de patriotism, vorbind cu ambasadorii din Constantinopol de secularizare, găsește în inima lui acele cuvinte, cari atât de bine exprimau și gândul Domnului său: „Nu poate fi vorba de convențiuni internaționale, ci e vorba de însăși pământul nostru”.

Cât de mari sunt asemenea cuvinte, când le judecăm după timpurile în cari erau pronunțate.

Discursul M. S. Regelui.

Cu o vie satisfacție am venit în iubita mea a doua capitală spre, a da o însemnătate și mai mare acestei sărbători naționale, pentru a dovedi că poporul Român știe a se arăta recunoscător către acei, cari l-au sprijinit întru îndeplinirea aspirațiilor sale.

Cea mai înaltă, cea mai sfântă dintre aceste aspirațiuni a fost Unirea țărilor surori, pentru care au luptat necurmat, în împrejurări grele și chiar primejdioase, toți fruntașii generației dela mijlocul veacului trecut.

Domnitorul Alexandru Ion Cuza a avut gloria de a lega numele Său de acest mare fapt istoric,

început prin alegerea sa și a dus la deplină îndeplinire prin încordata sa stăruință.

Sunt, însă, alte fapte mari, mai personale, cari îndreptățesc conștea ce i-se face astăzi.

Pe lângă Unire, acest monument ridicat prin recunoștință obștească, mai înseamnă desrobirea țăranilor, secularizarea averilor mănăstirești și îndrumarea țării către nealțărnare.

Voința hotărâtă a lui Vodă-Cuza și pătrunzătoare înțelepciune a sfeșnicilor săi, găsesc în sfirșit, dreapta și frumoasa răsplată.

Primul Rege al României își îndeplinește o sfântă datorie, către vrednicul Domnitor al țărilor surori unite, aducând în fața acestui monument, prinoul de cinste, ce se cuvine memoriei lui Vodă-Cuza, care va rămânea de-a pururi neștearsă în amintirea noastră.

Mina excelentă a M. Sale a impresionat plăcut mulțimea, care i-a întrerupt deseori cuvintele sale pline de o îndrăzneală iubire sinceră, cu ovatiuni și ropote nesfârșite de aplauze.

Act comemorativ.

Regele, principii, primul ministru, primarul și d. Ghica Deleni, au semnat următorul act comemorativ, redactat de d. G. Ghibănescu:

Intru cea de-apururi aducere aminte și proslăvire a faptelor săvârșite de Alexandru Ioan I. Cuza, cel dintâi Domn al Principatelor Române Unite, sub a cărui oblăduire s'a înfăptuit Unirea, s'a făcut secularizarea averilor mănăstirești, s'an împroprietărit țăranii, s'an dat țării pravile nouă civile și s'a pus temelul așezământului statului Român de astăzi, începutu-s'a prin gândul cel bun și îndemnul domnului Gr. Ghica Deleni, să se adune dela norod banii trebuincioși pentru rădicarea acestui monument, care va înveșnici în bronz mereu chipul Domnitorului Cuza — în ochii urmașilor.

Iașii, în care Alexandru Ioan Cuza a domnit ca cel din urmă Domn al Moldovei, s'a crezut chemat a ridica el cel întâi monumentul cerut de întreaga suflare românească, pentru a se vorbi de aici dela Iași tuturor de partea mare ce au avut Iașii și cu ei Moldova întreagă în făurirea statului Român de astăzi.

Înălțatu-s'a acest falnic monument în al 47-lea an de lungă și slăvită Domnie a Majestății Sale Carol I, Regele României, iar desvălirea lui s'a făcut în fața însuși a Majestății Sale, însoțit de Altețele Lor Regale, Principele Ferdinand moștenitorul Tronului și de Principele Carol; Mitropolit al Moldovei și Sucevei fiind I. P. S. S. Domnului Domn Pimen Georgescu; prim ministru și ministru de externe fiind d. Tit. L. Maiorescu, adinterim la preșidenția consiliului de miniștri și ministru de finanțe fiind d. Teodor Rosetti, cumnatul lui Alexandru Vodă Cuza; primar al urbei Iașului fiind d. Gh. N. Botez.

Serisu-s'a actul acesta în cea de a doua capitală, Iașii, în al mântuirii leat una mie nouă sute doisprezece, luna lui Mai în 27.

*

A fost imposibil să se mai mențină ordinea la depunerea sutelor de coroane din toate unghiurile pământului locuit de români. De sus până jos monumentul era acoperit numai de coroane, astfel încât avea înfățișarea unei coloane înalte acoperită numai de flori.

După terminarea discursurilor M. S. Regele a primit, în mijlocul unei mari însuflețiri a publicului, defilarea câtorva școli superioare și regimente.

A. A. I. L. Regale au luat prînzul, într'un restrins cerc de invitați, la Mitropolie unde au fost găzduiți.

Însoțit de miniștrii: Arion, Lahovary, Argetoianu și Pangrati, M. S. Regele părăsește Iașul la ora 4 jum. Se va opri la Zorleni (jud. Tutova) unde se află orfelinatul „Principele Ferdinand” înființat de M. Sa. Măne la ora 2 jum. va porni mai departe la Sinaia. *Correspondent.*

Scrisoare din Roma

Atentatul din Camera maghiară și opinia publică italiană: presa italiană critică foarte aspru pe contele Tisza.

Roma, 26 Mai v.

(Dela corespondentul nostru.) La trei zile după marele scandal din Camera maghiară, opinia publică italiană a fost și mai profund impresionată de vestea atentatului săvârșit ieri contra președintelui Tisza; gazetele au apărut cu portretul contelui și cu titluri mari, cari mai ales în gazetele liberale și în cele democratice, sunt puțin favorabile ungarilor.

Faptele petrecute ieri, sunt descrise cu toate detaliile, și cu reflecții destul de aspre, la adresa reacționarilor din Camera maghiară și mai ales la adresa contelui Tisza.

În graba de a vă comunica impresia produsă în Italia; nu mai aștept sosirea la Roma a gazetelor din celelalte orașe, ci vă spun numai că în capitala regatului italian, regat care simpatizează mult cu ungurii, impresia este dezastruoasă și publicul foarte indignat de despotismul care a cauzat tragedia.

Presa din Roma, are cuvinte foarte aspre, cu cari comentează atentatul; astfel, cel dintâi ziar din Roma, „Il Giornale d'Italia”, sub titlul „Un parlament însângerat”, după vorbește de independență și de gloria națiunii maghiare, zice textual „Trebuie însă să notăm, că în parlamentul ungar nu este numai un singur proiect de lege, care împarte în două tabere atât de îndărgite așezământul națională din Budapesta, ci un întreg sistem de politică fundamentală, în contra căruia s'a răsvrătit opoziția... și dacă sistemul de răsvrățire nu este mai grav, mai întins, mai terribil, aceasta se datorește numai influenței personale pe care bătrânul monarh o are asupra națiunii maghiare, în mijlocul căreia dânsul vine „dese ori, și care-l iubește cu adevărat.”

Iar ziarul democratico-monarhic „Il Messaggero”, descrie pe întreaga pagină întâi, desfășurarea faptelor tragice din parlamentul maghiar și pune fotografiile contelui Tisza și a celor trei „leaders” ai opoziției Justh, Károly și Apponyi. Când ajunge la descrierea scenei în care deputații majorității se reped la rănitul Kovács și-l lovesc cu pumnii și cu picioarele, o întovărășește cu un titlu: „O scenă de mișelie de sălbăticie”, iar raportul asupra atentatului îl încheie cu aprecierile următoare, pe cari le dăm în traducere fidelă:

„Nu voi suspenda ședința nici chiar dacă s'ar trage focuri de revolvere aici în aula și nici „chiar dacă ar cădea aici și cinei-zeci de deputați”.

„Aceste cuvinte — luate dintr'o dare de samă a unei ședințe ale Camerei din Budapesta — a primei ședințe dramatică, sau mai bine zis a acestei epoci atât de dramatică, a istoriei politice unghurești, — au fost zise de președintele Tisza, „pe când pe stratele Budapestei curgea sângele, iar deputații din opoziție cereau să se ridice ședința.”

„Tisza vrea să se anate, eum s'ar zice, un om „energic. Parafrazând fără rost câte-va din frazele celebre, cari se găsesc din belșug în istoria tuturor parlamentelor, Tisza țintea să puie frâul „conservator, beției revoluției populare.”

„Acțiunea sa însă n'a fost decât o atitudine „de cinism material, și ca tot ce este cinic, a fost „provocătoare și insultătoare. Convins că dreptul „este un zero în fața forței, că spiritul și articolele constituției sunt, sau mai bine zis, pot să se „puie la dispoziția unei majorități, Tisza, bătrânului și renumitului artist al reacțiunii, care se „înspră dela Viena, i-a plăcut să glumească cu „sânge.”

„Și ieri — după ce sângele a înroșit sala de ședințe a parlamentului unghureze — Tisza, fidel „ciniciei făgăduieli, nu a suspendat ședința. După-

!S'a deschis!

Müller I. és Fia

stabiliment colector de fabrică, vopsitor de pânuri, curățitor chemic și spălatorie de rufe cu aburi.

Arad str. Weitzer János nr. 7. (Noul palat gr. cat.)

Totfelul de haine pentru bărbați, femei și copii se curățesc pe cale chimică, ori se vâpsesc. Albiturile devin albe ca zăpada. — Se primesc albituri pentru călcat.

„ce — cum se zice în limbajul parlamentar — incidentul a fost închis, contele reacționar a dat poruncă să se comită alte violențe în contra deputaților din opoziție, cari s'au făcut vinovați numai de acuza că au voit să se respecte constituția.

„Inșă, dacă violența în general, — și mai ales în ceea ce privește regimul parlamentar — este respingătoare, trebuie să recunoaștem că, atunci când exemplul de călcare în picioare a drepturilor vine dela o persoană sus pusă, urmează cea mai oarbă reacțiune.

„Noi nu putem să punem pe cea mai înaltă treaptă a eroismului gestul răsbunător al lui Kovács, dar nici nu putem să nu constatăm că celce a provocat acel atentat deplorabil, a fost însuși Tisza, care a asmuțit pe agenții de poliție contra reprezentanților poporului și din înălțimea scaunului său de președinte, rânjea victimelor cari cădeau în fața palatului parlamentarului, palat transformat într-o fabrică de nedreptăți și de nelegalități”.

Ah, și dacă opinia publică italiană ar ști cum se poartă unghurii cu noi românii, câte ar mai spune ziarele!
I. T. Alian.

Regele Nichita la Viena.

La o săptămână după primirea regelui Ferdinand al Bulgariei, Majestatea Sa împăratul a avut al doilea oaspe încoronat. Sâmbătă dimineața la 9 regele Nichita al Montenegrului a sosit la Viena pentru a face vizită vecinului și protectorului său Francisc Iosif I.

Nichita nu pentru prima dată a venit la Viena, dar acum s'a prezentat întâi ca roge. Primirea ce i-s'a făcut de monarh, de curte, de poporul prietenos al metropolei a fost mai mult decât afectuoasă, și suveranul montenegrinilor s'a putut dela început simți familiar în acest cerc de care altcum e atât de îndepărtat. Un vas de război austro-ungar l-a dus din Antivari la Triest, ofițeri superiori i-au eșit înainte aci și un adiutant al Majestății Sale, un tren special al curții l-a adus, peste Miramare, la Viena. Inșuși bătrînul monarh l'a așteptat la gara de sud, iarăș pe deplin sănătos și infatigabil, generalii și ofițerii superiori de serviciu — între ei remarcăm pe dl colonel Silviu de Herbay —, o companie de onoare, și foarte mult public pe piața din fața gării frumos împodobită cu stindarde tricolore.

10 minute înainte de 9 muzica întonează imnul habsburgic, drapelul se închină, Majestatea Sa intră cu suita, primește raportul, trece în revistă compania, mulțamește și se postează la locul unde va avea să stopeze vaporul-salon.

Dar mai e timp, Francisc Iosif privește prin împrejur, pentru că, conștientos cum este, să se convingă că toate dispozițiile sunt luate; face semn să se acopere cei foști ofițeri civili admiși să între aci pe peron, și se îndreaptă spre grupul arhiducilor care formează un sir după rangul ce poartă la curte, Francisc Ferdinand, Petru Ferdinand, Francisc Salvator, Friedrich, Carol Albrecht și Rainer. Împăratul se întretine cu arhiducele Francisc Ferdinand, și din oesturi îndată înțelegem că e vorba de explozia din ziua precedentă la Wöllersdorf lângă Wiener-Neustadt. Să nu se creadă că sunt exagerări ori eufemisme cele ce se scriu despre sănătatea monarhului; împăratul arată excelent, e de culoare sănătoasă în față, păsește elastic și se ține drept, numai umerii cedează ușor sub sarcina celor 82 de ani. Clinomul fusese în preșară la locul sinistrului; cum istorisește animat, explică, descrie, în atitudine deslegată, dar „stramm”, în timp ce Majestatea Sa ascultă, întrebă, reflectează cu brațul stâng răzîmat pe mânerul sabiei, toate privirile sunt îndreptate spre dânsii, și are ceva extraordinar această întretinere aci, degajată, a celui mai bătrîn suveran, iubit și venerat de lumea în-

treagă cu urmașul său, admirat în floarea bărbăției sale desăvârșite.

Adiutantul-general, contele Paar, raportează că trenul intră, împăratul păsește înainte, muzica începe imnul montenegrin, salut general, trenul stă; încet și precaut, regele Nichita, păsește pe treptele cupeului în jos bătrîn și el, trecut de 70 de ani, de culoare rumenă a celor dela țară, cărunt, cu mustața răzată scurt; indesat și gros, l-ai crede mic de statură, deși e înalt; foarte vioi ochii, privirea deșteaptă, întregă înfățișarea deschisă, simpatică; poartă costumul țării sale, cușmă îngustă, sub pristicul bogat înflorit cu broderii, un fel de manta, până la genunchi, de abă subțire, căleată în cute largi și vinețită, aducând aminte portul din unele ținuturi ale Bănatului. Salută și se apleacă adânc. Francisc Iosif îi întinde mâna înainte și îl primește în modul cel mai călduros. Se vede pe fața și pe gesturile Majestății Sale o deosebită bucurie binevoitoare în fața oaspei lui. Urmează prezentările, trecerea pe dinaintea companiei de onoare, un scurt cerele, apoi maiestățile ies urmate de suita întreagă și după câteva momente auzim aclamările publicului adunat afară.

Regele Nichita a fost încuartirat la Burg. Împăratul l-a însoțit până aci.

La ameazi a fost prînz comun aci; după masă s'au schimbat vizite? Seara, dîneu de gală în galeria cea mare la Schönbrunn. Nichita s'a prezentat deja în uniforma de colonel al regimentului 55 de infanterie care i-l'a oferit împăratul cu prilejul acesta.

Au fost extraordinar de călduroase toastele ce au schimbat în limba franceză cei doi monarhi. Francisc Iosif a făcut aluzie pregnantă la meritele regelui Nichita pentru reținerea păcii în Balcan și-a exprimat simpatia ce poartă poporului montenegrin și suveranului său. Iar regele Nichita a răspuns cu cele mai expresive cuvinte de mulțămire, recunoștință și devotament, în numele său și în numele țării.

„*Bunățile Voastre, Sire — a zis între altele Nichita — sunt dintre acelea cari nu se uită. Totdeauna îmi voi aduce aminte de acelea, precum cu fericire îmi voi aminti primirea cordială cu care Majestatea Voastră a ținut demn a mă onora.*”

„*Montenegrul găsindu-se lângă monarhia mare a Habsburgilor, profită bogat de vecinătatea aceasta; el trage beneficii economice de aci și îi este dator pentru multe progrese ale culturii și civilizației sale.*”

„*De aceea sunt fericit de a putea asigura Majestatea Voastră că toate intențiunile mele au scop stringerea și mai tare a legăturilor de bună vecinătate și de prietenie care, spre fericire, există între imperiul său și între țara mea.*”

„*Prosperitatea poporului meu și menținerea păcii fiind idealul suprem al preocupărilor mele, mulțamesc din inimă Majestății Voastre pentru sprijinul simpatic ce binevoește a-mi acorda.*”

După dîneu regele Nichita s'a dus încă la operă și a asistat la predarea baletului „*Nippes*” de românul nostru Grig. cavalier de Pantasi.

Duminecă dimineața a fost în curtea palatului dela Schönbrunn parada corpului de automobiliști voluntari ai armatei. Împăratul a îmbrăcat și el uniforma de colonel. La ora 10 au început cei doi bătrîni coloneli auguști trecerea printre liniile automobilelor, urmați de numeroasa suită de generali și ofițeri de stat major toți cu bicorne cu pene; dar s'a ridicat o furtună, deodată a început a ploua tare și suveranii au fost bine stropiți în timp ce au urcat încetișor treptele neacoperite ale palatului. Defilarea, în mijlocul ploii torențiale, au primit-o de pe balcon, scutiți.

Domnitorii au rămas încă un timp împreună, apoi s'au despărțit, luând regele Nicolae rămas bun dela împăratul.

La ora 1 a fost masă festivă la moștenitorul tronului.

După ameazi, Nichita s'a dus la Freudenau la derby, unde a reîntâlnit întregă curtea. Regele

a privit cu mult interes alergările și s'a întretinut prietenește cu persoanele din jurul său. Se zice că neobișnuit cu uniforma de ofițer, Nichita a salutat mai de multe ori ridicându-și chipiul ca o pălărie.

Cu asta s'a epuizat programul. Regele a luat adio dela arhiduci și dela arhiducese, a cîmat în apartamentele sale cu domni din suită, și Luni dimineața la 8 a plecat din gara de vest, cu acelaș tren al curții, spre Triest și Cetinie, în patria sa.
C. N.

Dela frați

DIN BUCOVINA.

Centenarul răpirii Basarabiei în Cernăuți.

Discursul d-lui Aurel Stefanelli ținut cu ocazia șașătorii de doliu.

Onorat auditor,
Românilor,

Se împlinesc o sută de ani de când o mamă blîndă și bună a pierdut prin vitregia sorții una din fiicele ei. A fost multă jale și mult plîns la despărțire, a fost multă desnădejde și multă nădejde în răsplata celui de sus, dar blăstămul unui ceas rău a vrut ca răsplata cea dreaptă și reîntoarcerea fiicei pierdute să fie și azi încă, după 100 de vremuri, un vis ideal, o soarte nedreaptă, a vrut ca noul stăpîn să puie între mamă și fiică un lanț de cazaci prin care abia mai pot străbate suspinele și jalea doinelor de peste Prut.

E sora noastră cea mezină
Gemând sub enutul de calmuc
Legată 'n lanțuri ea ei mână
De ștreang târînd-o ei o duc.

Și jalea mamei îndurerate a crescut din an în an cum a scăzut nădejdea ei. Cu inima însângera-tă mama a văzut întorcându-se de o sută de ori ceasul jalnic al despărțirii. Și fiica ei era din an în an mai înstrăinată, uitând de porul, de graiul și de versul doinelor străbune.

Acum, după ce o sută de ani de suferință, volnicul stăpîn pregătește orgii de veselie întru amintirea fericitei răpiri și va arde în templuri tămăie. Toată jalea desnădăjduită, toată durerea mută a mamei adunată într'un veac a trebuit să isbuenească acum și cu glasul înăbușit de lacrimi ea chiamă fiii ei de pretutindeni să îmbrace haina de jale și să plîngă împreună cu dînsa pe cea mai dragă și mai nenorocită dintre fiicele ei.

Românilor,

Se împlinesc o sută de ani dela răpirea Basarabiei și româtimea de pretutindeni, urmând unui îndemn sufletesc general, al cărui interpret s'a făcut savantul profesor de istorie A. D. Xenopol, a hotărât a înfiera în fața Europei întregi, nedreptatea făcută românilor în anul 1812 și a face o zi de doliu național din ziua în care rușii vor serba centenarul fericitei „anexări” a Basarabiei. — Și noi, românii bucovineni, ne împlinim o datorie sfîntă și dureroasă față de neam și de umbra marilor eroi unind glasul nostru de durere cu cel al românilor de pretutindeni și jelînd împreună cu ei cea mai tristă pagină a istoriei noastre. Prin șașătoarea de astăzi a Junimei, românii bucovineni aduc obolul lor de durere la altarul comun. Deie Domnul ca strigătul nostru de desperare și jale, unit cu cel al tuturor românilor să fie o mică mîngăiere pentru asupriții noștri frați din Basarabia, să fie un blăstăm pentru ceice cred că vor cumpăra cu bani sau cu enutul conștiințe pentru recunoașterea unui sistem de guvernare rusec, deie Domnul, ca strigătul nostru de desperare să fie o veșnică și nemiloasă

!!**Gratis** nicăiri!!

dar cu prețuri ieftine

DANTELE, CORDELE, ARTICLI, ȚESUȚI, se capătă nu-

mai în filiala magazinului Budapestan de dantele în ARAD.

bulevardul Andrassy numărul 20 [Palatul El. Fischer].

muștrare de cuget pentru acei români basarabeni, cari uitând de omenia și gloria neamului lor se pregătesc a serba alături cu rușii anexarea Basarabiei. Pentru ei tot disprețul și blăstămii unui neam întreg care-și cunoaște datoria.

Prin șezătoarea de azi a Junimii neamul românesc din Bucovina exprimă durerea și disprețul său pentru cei ce-l merită. „Viața Nouă”.

DIN ROMÂNIA.

Sedința dela Academie. Sâmbătă la orele 3 d. a. Academia Română a ținut sedință intimă sub presidenția d-lui Negruzzi.

Intrându-se în ordinea de zi, d. de Martonne, cunoscutul geograf francez, care a ținut o serie de conferințe la noi, a fost ales membru corespondent al Academiei Române.

D. D. Sturdza este reales cu unanimitate secretar al Academiei pe termen de 6 ani. D-sa luând cuvântul, mulțumește d-lor academicieni de cinstea ce i-se face, asigurându-i că și d'aci înainte va munci cu aceeași dragoste ca și până acum pentru Academia Română.

D. Iacob Negruzzi este reales prezident al Academiei pe anul 1912—1913. D-sa mulțumește membrilor Academiei de cinstea ce i-se face.

„Sunt trei ani de-arândul, zice d-sa, de când Academia mi-a făcut cinstea d'a mă alege prezident. Voiu căuta — ca și în anii precedenți — a ridica cât mai sus înalta instituție ai cărei imembri suntem.”

Sunt aleși apoi — ca viceprezidenți — d-nii N. Gane dela Iași, I. Bogdan și Hepites.

În sfârșit Academia hotărăște ca miercuri — când are loc ultima sedință din sesiunea curentă — să se facă decernarea premiilor. Se vor ceti — cu această ocaziune — rapoarte detaliate asupra lucrărilor premiate.

Știri politice din Viena.

Parlamentul austriac în fața unei alternative. — Echoul evenimentelor ungare în Austria.

Primirea en-bloc a proiectelor militare în parlamentul ungar l'a constrins pe guvernul austriac să se adreseze parlamentului cu cererea, ca în cel mai scurt timp să se lămurească ce atitudine intenționează să ia acum. Desbaterea târzie a legii militare a fost până acum motivată cu aceea, că nu se voiește, a se lua hotărâri obligatoare, până când n'a fost lămurită soarta reformelor militare în Ungaria. Aceasta este hotărâre acum și nu mai poate fi nici o îndoială, că și casa magnaților își va da consimțământul la legea militară creiată pe o cale atât de memorabilă și apoi nu întârzie nici sancțiunea din partea coroanei. Din cauza aceasta trebuie să ne dăm seama că avem de a face cu un fapt accompli. Partidele parlamentului austriac au arătat prin atitudinea lor încă la prima cetire a reformei militare, că majoritatea lor va vota reforma și sunt gata de a nu face nici o obiecțiune la oaz, că s'ar face încercarea, ca și în Austria să fie trecut posibil cât mai iute legea militară prin un procedeu scurtat. Se validează aci împrejurarea că nu e vorba numai de sporirea puterii armate, corută de administrația armatei, ci prin introducerea serviciului de doi ani se face și o mare binefacere populațiunii. O amânare și pe mai departe a rezolvirii legii militare ar întârzia de altcun și ținerea asentărilor, ce ar provoca cel mai mare resentiment în cercurile interesate, care sunt mii, cari stau înaintea asentării! Datoria guvernului este acum prin tratative cu elementele renitente — între cari în primul rând sunt a se înțelege rutenii, cari amenință cu obstrucția din cauza neîmplinirii pretensiunilor lor universitare

— de a înlătura piedecile, cari se pun în calea unei debateri expeditivă a legii militare.

Cercurile guvernamentale intenționează, ca legea militară să fie rezolvită atât în comisie, cât și în plenum încă înaintea provizoriului bugetar, în cursul lunii iunie.

E foarte interesant a vedea cum judecă opinia publică din Cisleithania evenimentele din Ungaria. Predomnește impresia, că atât procedura contelei Tisza și a trabanților lui, cât și a așa numitei opoziții nu este a se lua în serios, ci și acum avem de a face cu o comedie lipsită de demnitate. Episodul cu atentatul deputatului Kovács (Strasser) nu schimbă întru nimic faptul, deoarece fapta unui maghiar fabricat cu 5 piștule e aproape imposibil de a fi judecată ca o faptă a unui „martir național”, mai cu seamă, că după ce s'a constatat că Kovács a fost amenințat cu ruina financiară în urma speculațiilor sale la bursă și astfel era unul dintre acele existențe, cari nu mai au nimic de pierdut. La tot cazul noi cei din Austria ne-am convins în urma evenimentelor mai recente din Ungaria, că sistemul de până acum din Pesta nu va mai putea fi menținut pe mult timp, ci se va prăbuși în timpul cel mai apropiat. Și aceasta nu o va putea împiedeca nici contele Tisza cu poliștii săi chemați în ajutor. Domnia oligarhiei maghiare merge cu pași grăbiți spre sfârșitul ei și în ziua în care se va creia reforma militară va da bancrot cu totul.

Viena, 10 iunie.

Austriacus.

Bajonett auf!

— Spicuri. —

Sfârșimătorii se sfarmă. — Astăzi mie, mâne ție. Ai noștri pintre ei, când se rășhoiesc ei între ei.

Budapesta, 11 Iunie.

Iată, că se împlineste o săptămână, de când s'au început ciocnirile, de un aspect tragicomic, dintre Tisza și opoziția coalitată, prin lovitura de stat comisă de contele Tisza Marți n. a. între 10 ore 52 m. și 11 ore 2 m. în care restimp nu tocmai scrupulosul „leu dela Geszt” a „isprăvit” proiectele militare, ridicându-se de mai multe ori, la un semn dat 230 de deputați guvernamentali din totalii lor, într'un sgomot infernal, fără să știe de ce. După ce se mai potolise sgomotul, trecută deja 8 minute dela deschiderea sedinței, notarii camerei, rînd pe rînd au părăsit tribuna prizidială, spre a comunica deputaților colegi senzaționala veste, că ei au votat proiectele militare... în general și în special, ba și în a treia cetire...

S'a isprăvit! Nici un remediu... temperatura s'a urcat la cele mai înalte grade, parlamentul ungar agonizează.

Șeful opoziției Iuliu Justh în desperarea lui — ce era să facă — s'a aruncat într'o calesă dând îndrumarea vizitiului să oprească la primul bazar, ce-i cade în drum. Această hotărâre a șefului opoziției a fost primul gest de retorsiune.

S'a sfârșit cu răbdarea — de ambele părți. Gladiatorii ambelor tabere au luat hotărâri extreme. În aceiași zi istorică opoziția întrebuintând toate soiurile de obiecte prin cari poți produce sunet, asurzitor dacă vrei, — au cercat să împiedece orice desbatere, dându-se de viza, „că până ce Tisza e prezident și Lukács premier în parlamentul ungar nu se va mai desbata nimic”. Numai cât și-au făcut socoteala fără birtaș, căci în aceiași zi istorică, a apărut un sergent de poliție — de atunci devenit celebru — cu numele Pavlik în incintă, mai bine pe scenă, în tovărășia a 150 de poliștii bine dresați, și a scos rînd pe rînd, la ordinul comandantului suprem contele Tisza, (care mai are încă o funcție — e și prezident al camerei ungare), — pe renitenții opozanți.

Ce era de făcut — de ambele părți. Fiecare pe potriiva lui. Proba generală, ținută în aceia zi istorică a succes de minune — pentru ambele

părți. Fiecare, încălzit de nădejdea mai binelui, în credința că silințele lui patriotice vor fi încoronate de succes, a contribuit după puteri cu reprezentările să aibă succesul dorit. Fiecare zi, o săptămână de zile, s'au ținut două reprezentări, una înainte de amiază, alta după amiază.

Ce era de făcut?!

După ce descărcase deputatul Kovács revolverul și se potolise întru câțva iritația neînchipuită, extazul, ce a stăpânit minute întregi, pe toți cari au asistat la sedința aceea memorabilă, în incintă și pe galerii, am grăbit, stăpânit de imboldul ce cuprinde pe orice om în așa momente, de a schimba o vorbă cu ori și cine — pe culoare, căutând pe deputații noștri. Ii aflasem înconjurati de mai mulți deputați guvernamentali.

După ce se despărțiră, mă apropii și îi întreb: „Cum, domnilor deputați în așa societate dubie!”

„Inchipuește-ți — răspunde deputatul Vaida — ne ceareă rînd pe rînd oameni cu cari nu schimbasem nici o vorbă până acum”.

„Dar nu numai guvernamentali?” — adaugă deputatul Mihali. Cu Désy Zoltán avusem mai înainte o discuție. A venit la mine adânc mahnit întrebându-mă „ce zic la toate acestea?” I-am răspuns, că escortarea lor e mai mult comică, ori cât de revoltătoare ar fi în fond, deoarece ei nu se opun serios, ci lasă ca sergentul să simbolizeze numai volnicia. Nu a fost așa, când cu cazul Vaida”.

„Dealtfel îi spusese?” — zice deputatul Vaida — „astăzi mie, mâne ție!”

Intr'una din zilele aceste istorice, după ce opoziția, escortată, a demonstrat pe stradă în tovărășia publicului de pe străzi, care-i aclama, s'a întâmplat un incident foarte semnificativ. Se adunase o multime considerabilă de oameni pe strada Rákoczi, așa că regimentul de soldați postat pe aceasta stradă sub comanda unui căpitan, a trebuit să intervină pentru menținerea ordinii.

Căpitanul se adresează celor din fruntea convoiului, îndemnându-i să se resfire. Grăiește cătră șeful opoziției Justh.

Justh ripostează: „Eu sunt deputat — mă apără imunitatea — merg unde vreau!”

„Was deputat?” — zice căpitanul și continuă apoi în același moment întorcându-se cătră soldați: „Bajonett auf!”

Și zeci de sulite se îndreptau spre pieptul lui Justh. Fiorii ce i-a simțit în acele clipe bătrînul șef al opoziției, ar trebui să-i simtă cât de desingâmfații politicieni maghiari. Școala aceasta le cam lipește — și noi o simțim. Cerdac.

Cronică externă.

Un demers bulgar în România. Un ziar turcesc „Iktiham” reproduce răspunsul pe care, după „Den”, din Sofia, primul ministru român l'ar fi făcut reprezentantului Bulgariei la București în chestia unui demers comun pe lângă guvernul turcesc pentru a obține despăgubiri pentru pierderile suferite prin închiderea Dardanelor.

După „Den”, acest răspuns ar fi fost următorul: „Guvernul român nu va face în această privință nici un demers pe lângă Turcia. Dacă scopul ce urmărești este să împingeți micile state balcanice să facă presiuni asupra ei, nu vă bizuiți de loc pe noi. Spuneți chiar guvernului d-voastră că în caz de conflict turco-bulgar, pentru fiecare om ce se va trimite de d-voastră la granița turcească, noi vom trimite trei la granița bulgărească.”

Reproducând acest răspuns, ziarul turcesc spune că nu crede în partea a doua a acestei declarațiuni, găsindu-o incompatibilă cu curtezia parlamentară care distinge pe oamenii de stat români și cu funcțiunea de șef de guvern. Deci nu

Fabrica de granit, syenit industrie de marmoră și ciselare de peatră a lui

Iosif Nagy

Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Liferază lucrări de marmoră pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efectuează vinderi în mare și în mic liferez colegilor de branșe și obiecte singuratică, în prețul de fabrică.

reține decât prima parte și se întreabă cum se poate împăca demersul Bulgariei cu declarațiile de prietenie și cu dorința de bună înțelegere pe care ea nu a încetat să le exprime guvernului otoman. Rezultă că cabinetul Gheșov și partidul care-l susține au o mentalitate foarte bizară pentru otomani în chestiile de interes materiale. Nici unul, nici celalalt nu se ocupă de prietenie.

Întâi punga, prietenia la urmă.

Ziarul turcesc declară că nu e surprins de această atitudine și adaugă:

„Credem că acest demers al guvernului bulgar pe lângă România a fost dictat de dorința de a utiliza dispozițiile rusești în această chestie, căci, dacă guvernul rusesc ar fi făcut să participe toate statele dela marea Neagră la cercerea sa de despăgubire, e firesc că aceasta ar fi avut mai multă șansă să fie primită de Sublima Poartă ca fiind opinia publică europeană. Cabinetul Gheșov, amic al turcilor, este în același timp rusofil. De aceea nu e de mirare că într-o chestie de bani, să sufere degrabă ascendentul din Petersburg. Prietenia României pentru Turcia este, însă, o stavilă pentru Rusia și Bulgaria. De aceea aceste două state caută să se folosească de orice prilej pentru a încerca o răcire a acestei prietenii. La Sofia, mai cu seamă, se operează în această direcție cu o îndemânatecă înflăcămare, îndeosebi de când s'a răspândit zvonul despre o alianță turco-română. Acum de curând a fost vorba, chiar, ca să se alipească România de Bulgaria printr-o legătură mai strânsă: căsătoria fiicei prințului moștenitor român cu prințul Boris, moștenitorul tronului bulgar; dar regele Carol nu pare partizan al acestei căsătorii, din motive politice. Cu un cuvânt, bulgarii se silesc ca să înșele România; românii stăruie în a nu se lăsa ademeniți”.

*

Războiul italo-turc. În ședința de luni a camerei otomane deputatul Rahmi într-o vorbire lungă a declarat, că până când vor ține luptele victorioase ale turcilor și arabilor nu se va afla nici un guvern otoman, care să propună camerei, ca să concedie măcar o palmă de loc din teritoriul național, iar deputatul Șefic a spus că lupătorii din Tripolis pot să fie siguri, că reprezentanța Turciei nu-i va părăsi nici când. A făcut cunoscut apoi că bașa Nesid, comandantul din Tripolis a colectat dela ostașii săi 1350 fonți pentru flotă, iar heinul Enver 750 fonți pentru cumpărarea unui aeroplan.

Cu privire la ocuparea Zanzurului o știre semioficioasă din Constantinopol spune că italienilor le-a succedat să debarce la țarm după o bombardare de 8 ore, dar încercarea de a lua întăriturile cu asalt nu le-ar fi succedat, a fost respinși de trupele otomane.

Știrea aceasta contrazicătoare celei sosite la Roma despre ocuparea Zanzurului și oazei din jurul lui de către italieni însă pare a fi numai pentru liniștirea populației otomane.

Flota italiană e în plină acțiune și se crede că asediarea insulelor Chios și Mitilene e numai chestie de timp. Agenția Reuter anunță din Smirna, că sâmbăta trecută au fost observate în jurul insulei Leros, 19 vase italiene înaintând înspre țărmul otoman.

O telegramă din Constantinopol spune că din 10.000 italieni expulsați 5.000 au și plecat. Mai tot încearcă să-și amâne plecarea sperând că guvernul va retrage ordinul de expulzare. Ministrul de interne a făcut cunoscut însă, că după terminul dat, adică 13 iunie, italienii nu vor mai fi suferiți pe teritoriul imperiului otoman. Ziarul italian „Tribuna” primește din Philipopolis știrea, că pe insula Chios s'ar fi petrecut un măcel al creștinilor. Furia mohamedanilor e îndreptată mai cu seamă contra grecilor și în toate mecețele se declară războiul sfânt contra creștinilor. În Smirna poporul se înarmează și întăresc portul în vederea unui atac din partea

flotei italiene. În zilele aceste au fost aduse și mai multe tunuri.

*

Contrarevoluție în China. Cercurile din Viena sunt foarte îngrijorate din cauza situației critice din China. Contrarevoluția își ridică capul amenințător și agitația a luat măsuri încât și străinii se află în pericolul cel mai mare. Întreagă mișcarea revoluționară tinde la restabilirea monarhiei, dar nu mai cu dinastia Mandsu pe tron, ci dinastia premergătoare ei care a fost răsturnată de Mandsu în sec. al XVIII. Un ram al dinastiei detronisate de Mandsu mai trăiește și azi și în favorul acestuia s'a început mișcarea revoluționară. Toate depind însă dela atitudinea ce o va lua Juan Schikkai. Gravitatea situației e mărită și prin împrejurarea, că împrumutul încercat pentru sanarea stării financiare a republicei nu se poate esopera. Ia ce dealtecum vina o poartă guvernul, nevoind să primească asupra venitelor republicei supravegherea de către puteri, cari ar contribui la împrumut.

Contribulri la „Fundațiunea ziaristilor români”.

Dela „Fundațiunea pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria” ni-se comunică următoarele:

1. În favorul fundațiunii s'au transpus în decursul săptămânii trecute la banca „Ardeleana” din Orăștie.

Venitul conferenței dlui dr. I. Lupas, ținută la Sibiu în 17 April a. e.	K 332.—
Venitul conferenței dlui Oct. Goga, ținută la 26 Maiu a. e.	K 118.80
Venitul conferenței dlui Ioan I. Lăpădatu, ținută la Arad în 15 April a. e.	K 237.—
Dela festivalul Bariț aranjat de „Gazeta Transilvaniei” Brașov	K 313.—
Dela convenirea socială a sodalilor români din Sibiu, ținută la 15 Mai a. e.	K 50.—
Dela „Sentinela Satul-nou	K 50.—
Total K 1,100.80	

2. Conferința dlui dr. Ioan Lupas „Misiunea episcopilor Gheșasim Adamovici și Ioan Bob la curtea din Viena în anul 1792” s'a tipărit în broșură și se va vinde în favorul fundațiunii ziaristilor. Această broșură valoroasă, care va face cinstă oricărei case românești și al cărei preț este numai 1 cor., se va trimite tuturor frunțașilor români cu rugarea să se primească și rescumpere, iar banii să-i remită „Băncii generale de asigurare” de unde se vor depune apoi la banca „Ardeleana” din Orăștie.

*

Din partea băncilor noastre a încurs la „Fundațiunea ziaristilor români” până acuma în total suma de K 3179.44 și anume dela:

„Albina”, Sibiu	K 1000.—
„Ardeleana”, Orăștie	K 1000.—
„Arieșana”, Turda	K 25.—
„Agricola”, Sebeș	K 50.—
„Auraria”, Abrud	K 50.—
„Casa de p.”, Săliște	K 100.—
„Casa de p.”, Mercurș	K 50.—
„Cordiana”, Fofeldea	K 20.—
„Coroana”, Bistrița	K 50.—
„Corvineana”, Hunedoara	K 50.—
„Docebal”, Deva	K 50.—
„Doina”, Câmpeni	K 50.—
„Economul”, Cluj	K 25.—
„Frăția”, Agnita	K 20.—
„Furnica”, Făgăraș	K 50.—
„Hațegana”, Hațeg	K 50.—
„Isvorul”, S.-Georg.-r.	K 10.44
„Luceafărul”, Vârșet	K 50.—
„Mureșanul”, M.-Radna	K 20.—
„Mielul”, Poiana	K 50.—

„Orientul”, Dobra	K 10.—
„Poporul”, Săliște	K 50.—
„Porumbăceana”, Prbac	K 20.—
„Sătmăreana”, Seini	K 100.—
„Sentinela”, Satul-nou	K 50.—
„Tibleșana”, Retteg	K 20.—
„Vatra”, Cluj	K 50.—
„Venețiana”, Ven.-inf.	K 14.—
„Vulturul”, S.-Mărtin	K 25.—
„Vulturul”, Tășnad	K 50.—
„Zlăgneana”, Zlatna	K 20.—
Total K 3179.44	

Indemnăm on. noastre înstitute de bani, cari încă n'au contribuit la „Fundațiunea” aceasta, să trimeată contribuțiile lor fie direct la „Ardeleana”, fie la administrația noastră.

Asemenea atragem și noti atențiunea publicului nostru asupra valoroasei broșuri a dlui dr. I. Lupas și rugăm pe cei cărora li-se va trimite să o rescumpere, trimițând după puțință o sumă mai mare ca prețul ei bagatel de 1 cor. A contribui la augmentarea fundațiunii ziaristilor trebuie să fie îndatorire națională pentru ori și cine.

Cuza-Vodă și Regele Carol

Când Dumnezeu hotărăște ca popoarele să trăiască — îndeplinind izvodirile lui nepătrunse — atunci și răsar, în mijlocul lor, trimișii Providenței divine. Și nicări nu se vedește puterea Ei, mai lămurit, decât în operele săvârșite de dânsii, nu pentru propria lor folosință, ci pentru fericirea mulțimei, care ea adeseori nu-i înțelege, ba le stă împotriva.

Cine dar aici e stăpânul unor fapte, al căror sfârșit făptuitorii nu-l știu, nu-l pricep, nu-l voiesc?

Adânci întrebări — deapnuri neînțelese mistere — înaintea cărora gândul se oprește uimit.

Sunt clipe, în care neamuri întregi stau în cumpănă: când totul depinde de conducerea lor.

O îndoială e de-ajuns să le țină pe loc; o greșală, să le dea îndărăt cu sute de ani; o alunecare pe povârnișul slăbiciunilor omenești, să le piardă.

Ei bine — nu! Când vrea Dumnezeu: îndoeli nu vor fi, greșeli nu se vor face, și fără alunecare, eroii vor pași înainte, întemeind aceea ce e sortit să existe.

Deschideți cartea cea grea de învățătură a Istoriei, și veți citi acest adevăr în tâlcul destinelor atâtor popoare. Și veți vedea cum, în momente supreme, împărățiile cele mai tari se desfac, neamurile cele mai tari se desfac, neamurile cele mai falnice pier — lipsindu-le omul.

Și se ridică totuși necredincioșii: rizând. Tălmăcirea lor e hazardul. Căci ce-ar putea fi — se întreabă — Providența divină? După ce să cunoaștem oamenii ei?

Răspunsul credinței e simplu: Ce este ea, se vedește în ceea ce sunt ei, cu însușirile lor, potrivit unor tainice scopuri. Și vedeți un exemplu:

Sunase ceasul din urmă al Monarhiei franceze, de opt ori seculară, sfârșind cu cel mai nobil rege, martir, într-o clipă de anarhie grozavă.

Și ce i-a lipsit acestui monarh, ca să îndure o asemenea soartă? Într'un cuvânt: însușirile, cernite de crudele necesități ale vremii.

Dar și mai straniu încă e faptul că nici un om nu s'a găsit atunci, să oprească prăbușirea finală — din atâția, cari au venit apoi să lucreze la așezarea ordinii nouă.

Așa se împlinesc poruncile dumnezeiești, în vezi neștiute: prin lipsuri fatale, sau prin virtuțile, mai presus de măsura comună, a celor aleși să conducă.

Putem zice dar și aici, întru cât ne privește: Românul nu pier. Căci lui nu i-au lipsit până azi nici când conducătorii înzestrați cu însușirile corespunzătoare cerințelor timpului lor.

Impotriva fulgerătorului Baiazid, se ridică e-

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”.

Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuiesc dar
**mobile frumoase, ieftine
și bune**

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

Din aceste motive toți cei prezenți roagă pe domniile din fruntea despărțământului să-și revoace abdicarea. După cari dl Ioan Căzan proprietar în Oșorhel prezintă următoarea, de toți cei de față cu aclamări primite:

Moțiune.

„Adunarea generală a despărțământului „Gherla” întrunind membrii săi în comuna Nicula, scârbită de atacurile anonime ce le face „un preot” din jurul Gherlei în „Gazeta” a. c. nr. 2, 5, 26—27, 42—43 și 53 față de directorul acestui despărțământ dr. Petru Fabian, cum și față de secretarul dr. Vasile Moldovan și alți domni oinșiți, își ține de datorință să protesteze și să protesteze împotriva atacurilor făcute de acel anonim. Această adunare generală e recunoscătoare față de zelul neobosit al susnumiților domni întru conducerea despărțământului și înaintarea în cultură a țaranului român din aceste părți. Membrii acestei adunări generale sunt de credință, că numai interese jospice și personale au putut îndemna pe acel anonim întru născocirea atâtor expresiuni grețose. După ce în nr. 43 al „Gazetei” din a. c. anonimul preot se obligă, că își va spune numele adevărat, iar de altă dată tot același preuit ziar promite a veni între noi, să ne adune rîndurile, pe cei doritori de muncă să-i cunoască etc. — îl somăm să se țină de cuvânt, dacă e om de cuvânt”.

„Acest despărțământ nu voeste să fie terenul hărțuierilor jospice și personale, asigură și cu această ocaziune pe cei ce stau în fruntea lui de dragostea sinceră, căci membrii acestui despărțământ cunosc oamenii din jurul Gherlei și îi știu aprecia după fapte, caracter și inimă deschisă”.

Prețuitele redacțiuni ale ziarelor noastre „Românul”, „Gazeta Transilvaniei” și „Unirea” respectuos sunt rugate de către acest despărțământ să binevoiască a publica acest protest al nostru, asigurându-le și noi din parte-ne că pentru imparțialitate le suntem mulțumitori”.

Convingându-se atât dl director, cât și dl secretar, că această moțiune e purceasă din cea mai curată sinceritate și e primită cu aplauze unanime și, făcându-se mai multe provocări, ca anonimul, dacă e de față, să sară din tufă, — ceea ce nu se întâmplă, — spre bucuria tuturor celor de față, ambii atât directorul cât și secretarul își revoacă abdicarea.

Urmoază închiderea adunării, iar după câteva ore de veselie românească în zorile zilei ajungem cu toții a constata, că nopțile de iunie și mai cu seamă cea de după duminica mare e de tot prea scurtă.

Din încredințarea despărțământului:

Ioan Melian,
preot în Bont, raportor.

Traian Deac,
preot, raportor

Pentru mântuirea școlii din Nima. Părintele George Manu, bunul și neobositul păstor al poporenilor din Nima serie directorului nostru următoarele despre mersul colectei pentru mântuirea școlii sale:

Spectate dle Vasile Goldis,

La fondul pentru susținerea școlii din Nima a contribuit banca „Tiblesiana” din Reteag cu 20 cor. I. P. S. Sa metropolitul de Alba-Iulia și Făgăraș, dl dr. Victor Mihali s'a îndurat prea grațios a asigna din „Fondul cultural arhidiecezan” frumoasa sumă de una sută (100) cor. pentru adăptarea edificiului școlii din comuna bisericăscă Nima.

Pentru cari frumoase dăruiri și pe această cale li-se aduce mulțumită nobililor donatori, din partea senatului școlar-parohial din Nima. Senatul școlii din Nima se roagă să bine-

voiți a le exprima mulțumită și să ne protejați și pe mai departe.

Nima, la 11 iunie 1912.

Al spect. domn director al ziarului „Românul”

Cu distinsă stimă:

George Manu, preot.

Dum. Lazar, pr. curator. V. Zăucu, v. curator.

Pentru cei inundați. Corul vocal bisericăscă din Ecica va aranja o serată teatrală-muzicală împreună cu petrecere și joc în 14 Iunie st. n. 1912; în sala ospătării comunale din loc, cu ocaziunea conferinței învățătoresci cu următorul

Program: „Cisla” cvartet comic-satiric, de C. G. Porumbescu. „Arvinte și Pepelea” comedie într'un act de V. Alexandri. „O seară din Ștregărești” scenetă comică de R. Heinze, tradusă de A. Comanescu.

Venitul curat este destinat pentru inundații din comitatul Torontal.

„Reuniunea învățătorilor români Sălăgeni” vor aranja o petrecere de vară împreună cu joc cu ocaziunea adunării generale la 23 Iunie st. n. 1912, în comuna Giurtelec lângă Șimleu. Inceputul adunării la 9 ore dimineața. Inceputul petrecerei la 8 ore seara. Prețul banchetului 3 cor. 40 fil. de persoană.

NB. Comunicația trenurilor: De către Carăi, Ceb, Jibou și Zălan, înainte de amiază la 10 ore; după amiază la 6 și 30 și 9 și 30; de către Șimleu, Marghita, dimineața la 8, după amiază la 4 și 80 și 30.

INFORMAȚIUNI

Arad, 12 Iunie n. 1912.

Rectificare.

In declarațiile făcute de dl deputat dr. Alexandru Vaida, publicate în nr. 116 al ziarului nostru s'a strecurat o greșală regretabilă.

Expresiunea „apașii lui Justh” col. III. pag. 3, rîndul al 13-lea numărînd de jos, nu aparține dlui dr. Vaida. Cuvîntul textual al dlui Vaida a fost „tovarășii” lui Justh. Greșala se datorește corespondentului nostru care a redat greșit această exprimare.

Pentru ziaristiții români. D. Georgiu Novacu sub notar în Dragoș, a dăruit pentru fondul ziaristiților — ca rescumpărare a anușurilor ds. de logodnă cu d-șoara Antonia Bogoi fiica dlui inv. Belotîntu — suma de 10 cor.

Pentru loteria Reun. Fem. rom. din Arad și jur. Au sosit mai nou următoarele obiecte dela:

Dna Ivanca Dr. Nemet, Arad: 2 admirabile perdele pentru ferestre, o frumoasă vestă broderie pe pânză, 1 jabo dantolă irisă, 1 admirabil evantai broderie pe mătase, 2 frumoase cordoane broderie și croșetărie, 1 periniță de ace, 2 frumoase căvițe croșetate.

Dșoara Florica Onița, Arad, o frumoasă gentiliță croșetărie.

Dna Silvia Cărăbaș, Timișoara, o frumoasă perină de canapea lucrată pe catifea, 1 tăviță croșetărie.

Dșoara Minerva Cărăbaș, Timișoara, 3 tăvițe croșetate.

Prevederile lui Bacon. Roger Bacon prevăzuse, acum 700 de ani, apariția trăsurilor automobile și multe alte minunații realizate astăzi. In cartea sa: „Despre admirabila putere a artei și a naturei”.

Se vor fabrica instrumente pentru a naviga fără ajutorul vâslașilor și se va face să alunece cele mai mari vase cu un singur om care să le

conducă; trăsurile care vor merge cu o viteză de neînchipuit fără cai, instrumente de zburat, în mijlocul cărora omul, așezat va face să se miște un rezort care va pune în mișcare aripi artificiale se va găsi un aparat pentru a merge în fundul mărilor și al fluviilor, fără de nici o primejdie, instrumente pentru a rămâne sub apă; punți peste râuri fără stâlpi și coloane; în fine, tot felul de mecanice și de aparate minunate.

Dela Reuniunea femeilor din Arad. Reîntorcându-se dșoara Hortensia Bogdan la Arad, a luat de nou asupra-și afacerile loteriei Reuniunii femeilor române. Rugăm deci onoratul public ca în toate afacerile acestei loterii să se adreseze susnumitei dșoare: str. Deák Ferencz nr. 27.

Totodată rugăm onoratul public să binevoiască a cumpăra cât mai multe lozuri, mai ales că obiectele cari se sortează sunt de o valoare și frumuseță incontestabilă și astfel pe lângă că sprijinesc un scop atât de nobil, mai pot spera și un câștig de mare preț.

Pentru loteria Reuniunii femeilor române din Arad și provincie au mai sosit următoarele obiecte:

Dela dna Iulia Popescu soție de învățător, Căvăsint, 1 frumos opreg și un ștergar țesut cu motive românești.

Aeroforul. O nouă invenție, de astădată pentru muzicanți. Se știe ce grea este respirațiunea la artiștii cari suflă în instrumente de alamă sau abanos. Nu numai că suferă ei, dar și execuția, deoarece nevoia de a respira îi obligă la înteruperi în cântare.

Aeroforul are scopul să remedieze ambele cusururi. Atașat la instrument, el este regulat cu piciorul. Printr'un resort poate imprima atîta aer cât este necesar, fără vre-o silință a pieptului orchestrantului și fără înteruperea execuțiunii.

Vom vedea prin urmare mai puține obrazuri umflate și piepturi uscate.

A trăznit în biserică. Din Galiția de nord ne vine știrea că în jurul orașului Cracovia un uragan a produs 2 zile de arăd ravagii îngrozitoare. Satele mai expuse au fost total nimicite. Într'o biserică a lovit trăsnetul când lumea se afla în biserică. Patru oameni au rămas morți pe loc, alți șcase au fost rău schilodiți.

Cine a felicitat pe contele Tisza. Ni-se scrie: Intre cei cari au felicitat pe contele Tisza cu prilejul sfârșitului norocos pentru el al atentatului încercat asupra-i de deputatul Antal Kovács, se poate ceti și numele Murgu I. Acest Murgu I. e președintele partidului guvernamental din Sasca-montană, un om încăput cu totul în sfera intereselor politice atât de dușmănoase nouă. Autoritatea lui — căci deține conducerea așezămintelor bisericăști și școlare românești din numitul opid — e sdruncinată atât în fața ținutului românesc cât și la Caransebeș. Sub mîna lui, fi-rește, așezămintele noastre n'au putut decât să decadă sub orice nivel. Înțelegeți deci, pentru ce a trebuit să-l felicitate și Murgu I. pe contele Tisza?

Logodnă. D. Coriolan Novac contabil în Lugoj și d-șoara Victoria Saturu, fiica preotului Izidor Saturu din Merișor, logodiți.

Felicitări!

Trei femei salvate din valurile cele turbate ale potopului. Din Caransebeș ni-se scrie: La moara comunei Dalcu din valea Sebeșului se aflau trei femei în pericol de moarte. Lumea adunată privia uimită dela distanță și nimeni nu îndrăsnia să sară întru ajutorul femeilor cari țipau disperate, iată că se ivește un salvator în persoana curajosului și harnicului învățător Alexa Tigris, care s'a desbrăcat de vestminte de tot și s'a legat cu un palamar și prin înot a străbătut în moară și

GONDA

▲▲▲ Stabiliment de vestminte ▲▲▲

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.

Prețuri ieftine.

Telefon 451.

Caut
un candidat de avocat
 începător.

Dr. Nicolae Petra, avocat
 Săliște (Szelistye).

Caut
un candidat de avocat

cu praxă pe lângă condiții favorabile. A se adresa: **Dr. Emil Montia**, avocat Șiria (Világos).

POPPER Testvérek

MAGAZIN DE MODĂ — Arad str. Forray

Surprinde publicul cu cadouri extraordinare de Rusali!

Toți artiștii aci înșirați de-o execuție admirabilă le socotește în 20 coroane.

Delin lănos, modern, în formă nouă pentru un întreg rând de haine.

- 1 talie de pânză ori batist brodată cu mătasă,
- 1 volintă de flanel pentru vară, tigru ori turcească.
- 1 serviciu de cafea pentru 6 persoane.
- 1 păreche mănuși lungi de ață.
- 6 buc. băsmuluțe fine de mătasă, batist, ori pânză.
- 1 umbrelă ori ploier negru fin.
- 1 val de pânză fină pentru 6 cămeși femeiești.

Mare magazin de covoare și perdele.

Expediere punctuală în provincie pe lângă ramburs.

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor
 Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, canalizări și orice muncă în branșa aceasta oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiile cele mai convenabile. : : :

Prospecte gratis!

Polacsek Henrik,

strungar artistic

Budapesta VII., Nagymezőutca 31.

Recomandă fabricatele sale pregătite din lemn de prima calitate, ca bile pentru popici Lignum-Sanctum, apoi articola pentru aranjamentul cafenelelor, precum: bile, dacuri pentru biliard, șahuri, domino, rapentru ziare, în prețuri foarte moderate. Totodată iau în întreprindere totfelul de reparații în branșa mea, în preț mic. Comandele din provincii se execută prompt și solid.

ARAD, WEITZER-U. 13.

D-na SZALKAI ÁRMIN

lucrează în timpul cel mai scurt în atelierul său de **BRODĂRII ȘI ALBITURI**, trusouri complete pentru femei, bărbați și copii, lucrări artistice și cu gust. — Brodării albe și colorate, lucrări cu aur, albături, batiste, servete, millienuri, perini pentru divan, se află gata și se vând cu preț ieftin, — se află și nelucrate. Domnișoare se primesc spre instruire.

Distins cu medalia de aur la expoziția din Paris!

Cel mai bun cosmetic este

CREMA SĂPUNUL PUDRA MARGIT

Cel mai bun și mai sigur mijloc în contra beției se capătă la

BRAUN ERNŐ

Farmacia la „SFÂNȚA TREIME”
 Temesvár-Józsefváros, strada Bem nr. 30.

MAȘINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment

Hazai fémlemez és cementgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI., Reiter Ferencz-u. 66.

TELEFON: 93-13.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Teleki nr. 19.

Primește ori-ce lucrări : în branșa aceasta. :

Face și execută planuri de zidiri pe lângă prețurile cele mai moderate.

Gustați

Berea SLEPING-car
 din fabrica „Bragadiru”.

Barthl János

tăcătuș artistic și de edificii
 ARAD, Rákoczy utca numărul 9.
 (In casa proprie).

Primește spre executare toate lucrările în branșa lui și anume: lucrările din fer la edificii, construcții de fer, îngrădiri și decorații de fer, și totfelul de reparații. — Cu preliminar de spese servese gratuit. Rog binevoitorul sprijin.

Cu stimă: **BARTHL JANOS.**

În atențiunea celor-ce zidesc!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că reîntorcându-mă acasă după 8 ani de experiență câștigată în America, am deschis aici în loc, pe strada József főherceg nr. 1 (lângă „Victoria”)

un biou de arhitectură.

Primește totfelul de construcțiuni în branșa arhitecturii, precum și transformări conform cerințelor moderne. La dorință servese ou planuri și prospecte. La dorință merg și în provincie. — Cu deosebită stimă:

IOAN CLAFFI

zidar diplomat

ARAD, strada József-főherceg nr. 1.

Gratis

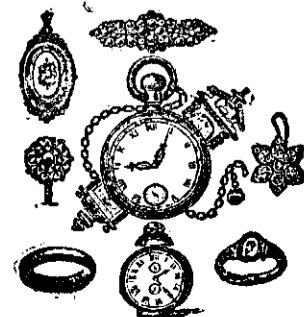
nu, dar pentru prețuri foarte ieftine poți să cumperi cele mai bune oroloage, oroloage cu pendul, de parete și deșteptătoare, precum și bijuterii de aur și argint și articole optice la

Szentgyörgyi Gy. Gyula

orologier

Sătmár — Szatmár,
 str. Atilla nr. 1.

Pentru orice fel de reparații și cumpărări de oroloage ofer garanță.

Kratochvill Ágoston

turnătorie de lucrări de artă și firme
Budapesta, VII., Cserhát-u. nr. 22.

Fond. în 1899. Telefon: 28—35.
N-rul cassei de păstrare poștală reg. ung. 15545.
(Notă Clearing).

Table de firmă vărsate din bronz și zinc
pentru ofițeri, medici, avocați, ingineri,
arhitecți, execută frumos și modern. Cea
mai mare fabrică în bransa aceasta în
Ungaria.

— Prețuri de fabrică. —

Correspondență în limbile maghiară și germană

SINGURA FIRMĂ ROMÂNĂ-
NEASCĂ ÎN ȚARĂ CARE

VOPSEȘTE,

CURĂȚEȘTE CHEMIC

ȘI SPALĂ ALBITURI.

EUGEN JUNCAN,

ARAD, str., JOZSEF-FOHERCEG 9

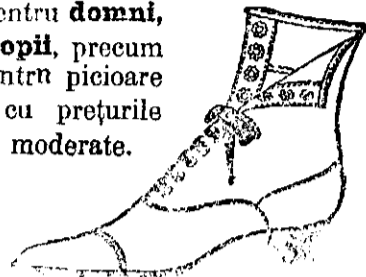
LUCRĂRI EXCELENTE, PREȚURI IEFTINE.

Petru Moga

pantofar pentru domni, dame și ortoped
Cluj-Kolozsvár piața Bocskai nr. 8.

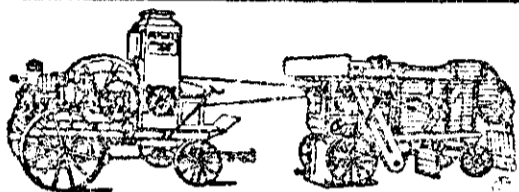
[lângă farmacia Biró].

Execută după cea mai nouă modă și
din materialul cel mai excelent totfelul
de **ghete** pentru domni,
dame și copii, precum
și ghetă pentru picioare
suferinde, cu prețurile
cele mai moderate.

Atențiune!

Aducem la cunoștința on.
proprietari și economi, că

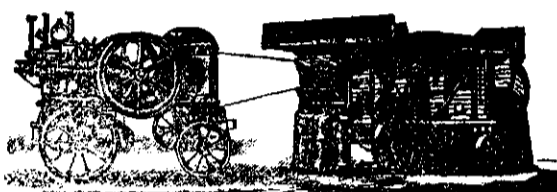

Pe timpul trieratului

suntem în plăcuta pozițiune de a expedia imediat
2 garnituri cu aburi de trierat de 4 cai putere, 3
garnituri de 6 cai putere și 3 garnituri de 8 cai
putere, precum și mai multe garnituri cu benzină
de trierat și motoare cu prețurile cele mai ieftine
și pe lângă cele mai favorabile condițiuni de plătere.

Cu stimă:

FRĂȚII BURZA mare magazin de mașinării economice și ferării, re-
prezentanții cerc. a fabricii de mașini „Nicolsohn”
ARAD, piața Boros Béni nr. 1.

Putere dinamică

ieftină, foarte po-
trivită pentru eco-
nomie și industrie.

Cu locomobilele-Petrolin și motoarele lui Bernhardt

se lucră pe jumătate mai ieftin decât cu mașinile cu aburi; nu
recer mașinist, sunt libere de concesiune, absolut sigure, nu
fac fum, nu produc funiagine, nici miros.

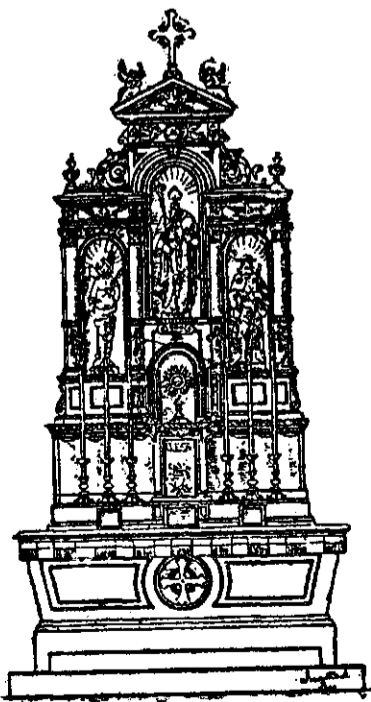
Stabilimente de pompe de gaz dela 8—100 putere de
cai. Actualmente cea
mai ieftină putere dinamică. Cheltuelile de mână circa 0'8—2
filieri pe oră. Cereți prospecte dela fabrica de mașini și mo-
toare, privilegiată, ces. reg.

G. BERNHARDTS Söhne, Wien XII, Schönbrunnerstrasse 173.

Hanel Róbert și Fiul

BUDAPESTA, VII, Ovoda utca nr. 40.

Atelier pentru aranjarea bisericilor.

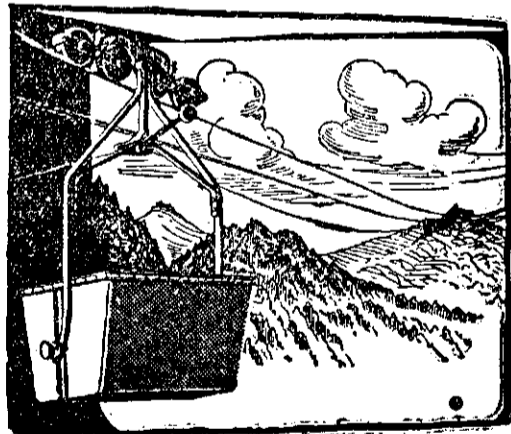

Execută: Iconostase, icoane sfinte, fântâni pentru botez.
Serii de icoane, aranjamente în orice stil pentru biserici,
sfășnice, candelabre, etc. Dantele artistice lucrate cu
mâna. — Prospecte, desemnuri la dorință se trimit gratis.

Fabrica de mașini LAUFER JÓZSEF,

BUDAPEST,

VI., PALOTAI-UT 15—11.

Linii funiculare, șghia-
buri de precipitat va-
goanele pentru mine,
osii de transmisii bre-
vetate „Balon”, cângi
automate de descărcat,
macazuri, mașini de re-
morsaj cu lanțuri sau
frângii. Aranjamente
Skips și de încărcat,
elevatoare și transpor-
teure, etc.

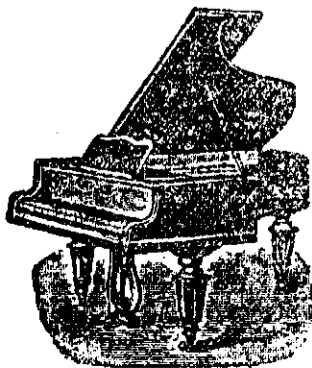
Primul și cel mai mare depozit de piane

W. P. Richter,

Brașov—Brassó, Fekete-utca 29

Liferează: pianе, harmonici
și pianine, fabricație Bössen-
dorf, Schreighoffer și Förster.

Imprumută pianе în
condiții favorabile

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

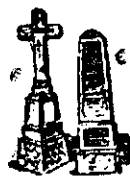
Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

Premiat cu diplomă dela corp. meseriaşilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip. Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

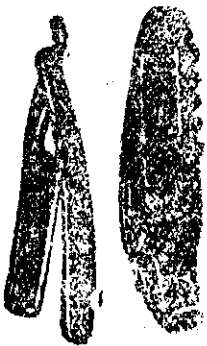

Primesc ori-ce lucrări ce se refer la bransa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit desennu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. Liferaz pietri și nisip în cant. mare.

Szighety Sándor

atelier de cuțite și toclărie artistică
Budapesta, VII., Strada Akácza No 64.
Colțul Străzii Király.

Se recomandă pentru ascuțirea și repararea de foarfeci, cuțite, brice și tesacuri de bucătărie în condiții ireproșabile și pr. conv.

Mare depozit de unelte și utensilii pentru barbieri, ca foarfeci, brice și curele de ascuțit etc. etc. precum și cuțite de buzunar ș a.

Pentru barbieri se ascut două briciuri gratuit dacă trimit 12 deodată.

Comandele se execută prompt și conștiințios.

Nr. telefonului 604.

Dacă stropești cu „FORHIN”**I** - ai mai puțină bătaie de cap,**II** - a lucru mai puțin,**III** - a cheltuială mai puțină!

deoarece „FORHIN”-ul este MICTURA DE BORDÓ adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frnzele umede. La ori-ce brumă poți un fel de sediment (drojci). Multime de scrisori de mulțumită și recunoștință. Pregătim invenția drului Aschenbrandt de Rézkénpor și Bordolpor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica

„FORHIN” BUDAPEST, VI.,
VACZI-ÚT 93.

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

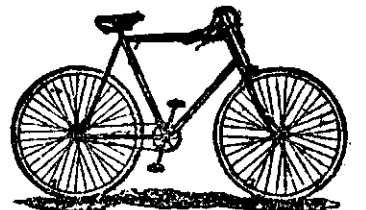
păpuar,
— Nagybecskerek. —

Liferază în țară și străinătate păpuci de piele, păsă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimit gratuit. — Revinzătorilor li-se dă rabat.

BICICLETE

de renume mondial:

THE CHAMPION și PREMIER

cu osie campanilară,

roată automată (cu frină liberă) se vând pe lângă garanță de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cor precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Auto-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körut 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II, Margit-körut 6.
Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

Nr. telefonului 604.

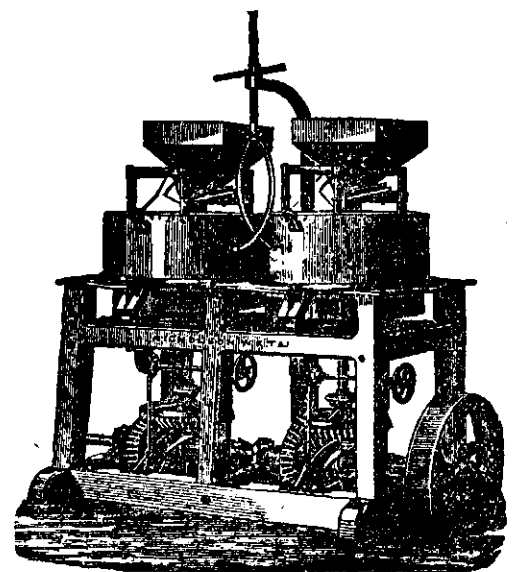
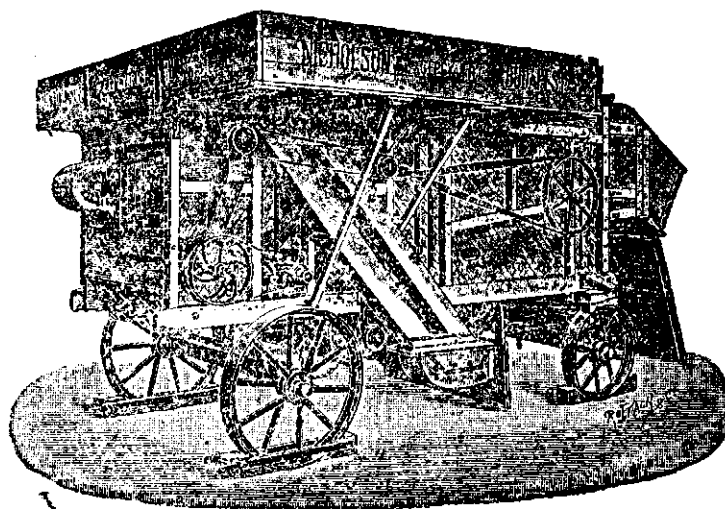
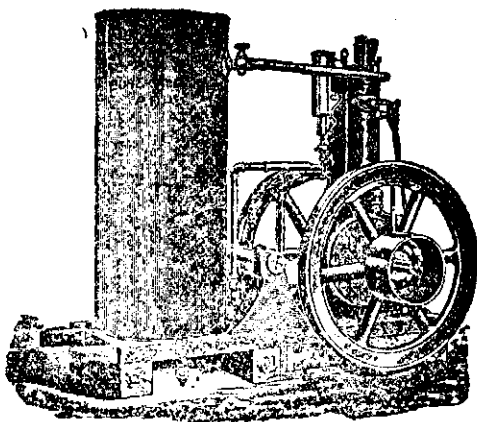
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și tot felul de mașini agricole aranjăm mori cu motoare, mașini de trierat cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de motoare cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucurosi, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. „Catalog trimitem gratuit“.

Librăria Tribuna

ARAD, strada Deák Ferencz nrul 20. — Telefon nrul 502. —

Mare deposit de revizite de scris și cărți literare.

Ilustrate dela balul costumat din Arad, bucata 24 fil, 12 buc Cor. 2'50 plus porto poștal;

Guy de Maupassant, Inima noastră. Roman Trad. de I. C. Apostol. Prețul Cor. 2'—.

Almanahul Societății scriitorilor români pe 1912 Ediție populară Cor. 1'50 ediție de lux 2'50.

A. Vlahuță La gura sobei. Prețul Cor. 2'50.

Dr. Onisifor Ghibu, Școala românească din Ungaria în anul 911 à 50 fil.

S. Mehedinți, Către noua generație à cor. 1'50 plus 10 fil. porto ;

Spiridon Popescu, Zori de Iulie. Nuvele și schițe à cor. 2 plus 10 fil. porto ;

Leon Tolstoi, Război și Pace roman istoric, trad. de Adrian Corbul vol. I cor. 1'50, vol. II 1'20 ;

Lazăr Șăineanu, Dicționar universal al limbei române ed. II-a cu totul prelucrată și adăugită. Ortografia Academiei Române (cu 988 pagini) cor. 8 plus porto ;

D. Anghel, Fantome cor. 2 plus 20 fil. porto ;

I. Agârbiceanu, In intineric nuvele à cor. 2 plus 20 fil. porto ;

Caton Theodorian, La masa calicului. Nuvele și schițe à cor. 1'50 plus 10 fil. porto ;

Virgil Caraiivan, Basmе și legende străine. Traduceri din folklorul lumii à cor. 1'25 plus 10 fil. porto ;

Cincinat Pavelescu, Poesii cor. 3 plus 20 fil. porto ;

C. Colodi, Pățaniile lui Țândărică. (Povestea unei păpuși de lemn) cu 56 ilustrațiuni trad. din italienește de A. Buzescu à cor. 1'50 plus 20 fil. porto ;

Hai să rîdem! Almanahul revistei „Minerva“ à cor. 1 plus 10 fil. porto ;

Constantin Savu, Dor și iubire. Colecțiune de cântece pentru cor (mixt și bărb.) à cor. 2'50 ;

Teodor Romul Popescu, Din Carpați à cor. 1'50; Prin Turnu Roșu spre România à Cor 1'20.

I. Scarlatescu, Poeme românești : Pentru voce și piano à cor. 5.

A. Bena, Nu m'abandona. Romanță pentru voce și piano à cor. 1'20; Sboar'al nopții negru flutur. Romanță pentru voce și piano à cor. 1'50.

N. Zaharia, Mihai Eminescu. Viața și Opera sa. à Cor. 3 plus 20 fil. porto.

I. Novicow, Emanciparea femeii. Studiu sociologic. Tradus de Bogdan I. Goilav. à Cor. 2 plus 20 fil. porto.

Alexandru Ciura, Foiletoane à Cor. 1'60 plus 20 fil. porto. *Domnia și detronarea lui Cuza Vodă*. à Cor. 0'80 plus 5 fil. porto.

Amintirile unui fost prefect din timpul răscoalelor. à 80 fil. plus 5 fil. porto.

C. Negruzzi, Teatru. à Cor. 1'50 plus 10 fil. porto.

Cezar Al. T. Stoika, Fiori de primăvară Poezii à Cor. 1 plus 5 fil. porto.

Al. Ivan Constantinov, Bai-Ganciu sau minunate povești despre un bulgar din zilele noastre à 60 fil. plus 5 fil. porto.

Guy de Maupassant, Petru și Ioan. Trad. de N. N. Beldiceanu à 1 cor. plus 5 f. porto.

Alexandru Davila, Vlaicu Voda, dramă în 5 acte, în versuri à 80 fil. plus 5 porto.

Ion Dragoslav, Povestiri alese à 55 fil. plus 5 porto.

Mihail Kogălniceanu, Iluzii perdate, schițe à 80 fil. plus 5 porto.

Ivan Turgenieff, Hangiul Faust à 75 fil. plus 5 poro.

Matilde Serao, Mama vitregă à 75 fil. plus 5 porto.

A. Fogazzaro, Dragostea unui rege à 75 fil. plus 5 p.

Iules Payot, Educația voinței 2 cor. Trad. de N. Pandeleu.

Vasile Pop, Iubirea e biruitoare à 2 cor. pl. 20 p.

M. Sadoveanu, Floare ofilită, roman. Ediția II-a à 2 cor. plus 20 fil. porto.

C. Dobrogeanu-Gherea, Neoiobăgia. Studiu economico-sociologic al problemei noastre agrare à 3.50 cor. plus 30 fil. porto.

Spiridon Popescu, Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului 2 cor.

Iosif Popu, Conceptul juridic de națiune — naționalitate în Ungaria à cor. 2 plus 10 fil. porto.

Octav Minar, Cum a iubit Eminescu. Pagini intime. (Amintiri, scrisori și poezii inedite) à 60 fil. pl. 5 p.

Guy de Maupassant, Dolofana. Trad. de A. Măndru à 30 fil. plus 5 porto.

Edgard Allan Poe, Nuvele extraordinare. Trad. de B. Constantinescu à 80 fil. plus 10 porto.

N. V. Gogol, Taras Bulba. Traducere à 55 fil. pl. 5 p.

Rudolf von Gottschall, Trădătorul. Trad. de A. Frunzescu, à 30 fil. plus 5 porto.

Biblioteca Flacăra. Prețul unui număr 80 fil. pl. 5 p.

Nr. 1. Princesa Elena de Racoviță. Furiile amorului

Nr. 2. Memoriile lui Napoleon. Ediția II-a.

Nr. 3. De pe tron la eșafod. Tragicul roman al reginei Maria Antoaneta.

Nr. 4. O dramă sub Napoleon. Conan Doyle.

Nr. 5. Tragedia dela Mayerling. Romanul arhiduceului Rudolf și al baronesei Vecera.

Maria Cioban, Doina. (Legendă) à 30 fil. plus 5 p.

Victor Eftimiu, Poemele singurătății à 2 cor. plus 20 fil. porto.

I. C. Apostol, Cuza-Vodă și reforma sa în biserică română după documente à 60 bani plus 5 b. porto.

T. Popovici prof. de muzică. Carte de cântece pentru școalele primare, gimnaziile inferioare, școale reale, civile și preparandii. Partea I. 60 fil., partea II. 1 cor. plus 40 fil. porto.

N. Jorga, Ceva despre Ardealul românesc și viața culturală românească de astăzi. Prețul 60 fil. pl. 5 p.

Conan Doyle, Duett. Roman tradus de dr. Victor Onișor à 1.60 cor. plus 10 fil. porto.

Dr. Victor Onișor, Legiuirea țării noastre. Cunoștințe de drept constituțional à 1 cor. plus 5 fil p.

Dimitrie Onciul, Din istoria României à 95 fil. plus 10 fil. porto.

N. Zaharia, Tipuri sociale. Prețul 1.50 cor., ediția de lux 2.50 cor.

Constantin I. A. Nottară, De dincolo de moarte 3 cor. plus 20 fil. porto.

MICA PUBLICITATE

Se plătește de cuvânt 5 (cinci) fileri. Titluri sau cuvinte mai groase 6 fil.

Farmacie

bine aranjată în comună românească, cu stațiune balneară, cu circa 3500 locuitori, e de vândut. Informațiuni dă proprietarul IOSEF WAGNER, Sângeorgiu-român (Oláh Szt. György)

De vândut.

În comuna Uj-Ozora (com. Torontál) se află de vânzare din mână liberă o casă cu prăvălie, cu drept de tot felul de beuturi și trafic. A se adresa lui IULIUS JURCA, comers. Ujozora.

Un harmoniu.

se află de vânzare foarte bun, tonuri curate și puternice, bile de os veritabil, dulapul din lemn de stejar sănătos, foarte potrivit pentru concerte, instruirea corurilor și pentru acompaniament. Doritorii să se adreseze către administrația ziarului „Românul”. 1—10

Econoamă.

Caută un preot dela sate văduv fără copii. Oferte să primesc numai dela preotese, soții de învățător, de notar, văduve și fără de copii, sau dela învățătoare; ovidiște necăsătorite.

Să cere ca să știe și să-i placă a conduce economia de casă. Altă economie nici nu port. Adresa la administrația „Românul”.

Legătorie de cărți.

Iustin Ardelean. Arad vis-a-vis de poștă. Primește totfelul de lucrări aparținătoare de această branșă, pe lângă prețuri moderate.

Caut.

o familie cinstită românească, care are un băiat la școli și ar dori ca să învețe mai ușor limba ungurească dacă s'ar învoi ca în schimb să îmi susțină copilul meu în vîrstă de 12 ani, iar eu pe al lor pe timpul cât ține cursul pe anul 1912/1913. Doritorii să se adreseze la administrația ziarului. 3—8

Un tânăr român

absolvent al școlii de agricultură, caută loc la vre-un domeniu. Se pricepe la toate ramurile agricole precum și la fabricarea unturilor, cașurilor și brânzeturi. Doritorii să se adreseze la: Ștefan Calamei. Dombovár „Vajtermelő közp.” (Tolna m.)

Caut post de mașinist.

Un tânăr român, mașinist diplomat, caută loc de mașinist la vre-o moșie românească. P. T. Domnii cari au lipsă de un atare sunt rugați să comunice condițiunile de plată, cât timp ar avea de treerat precum și ce fel de mașină au, se poartă singură și dela ce firmă e fabricația, câte H. P. are? Toate aceste să se comunice la administrația „Românului” unde se află adresa mea.

Pentru orice solu de întreprindere

(comerț, industrie, moșie) „Românul” recomandă o persoană pricepută, muncitoare, de absolută încredere. Vorbește româna, maghiara și germana, etatea 35 ani, 2 gimnaziale, 5 ani practică la bancă. Adr. la ziar sub „Corect”.

De inchiriat

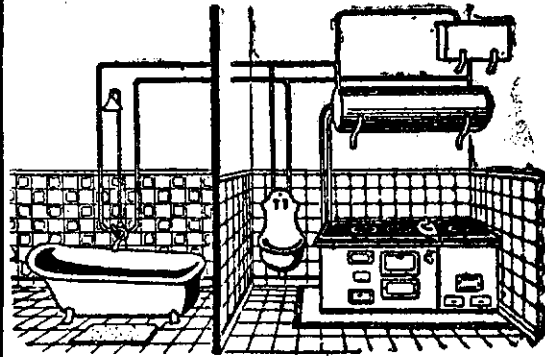
3 odăi cuină, odaie de scaldă și toate cele de lipsă în zidirea „Românului”.

Prețuri solide și ieftine!

Frații Klubitschko

atelier pentru instalațiuni electrice și de altă putere, apaducte, vane de scaldat, colorifer și canalizare. — Atelier de mașini, lucrări de aramă și lăcătușerie în SIBIU, Burgergasse Nr. 14.

Rugăm on. public pentru încredințarea ori-cărei lucrări de branșe. Totodată ne luăm voia ai atrage atențiunea asupra

clouzetuli rezistent la îngheț, invenție proprie. Brevetată sub Nrul. 53932.

Are calitățile: 1. Se poate monta în orice loc, fiind eschisă posibilitatea de

a îngheța apa. 2. Prin spălarea repede folosește apă puțină. 3. În urma construcției simple, funcționează sigur și îndelungat. Este îndeosebi de recomandat la casele vechi, deoarece introducerea se face cu mică cheltuială. — Este deci interesul proprietarilor de case ca să caute a-și aproviziona casa cu astfel de clozet.

Instalateurilor și negustorilor dau rabat.

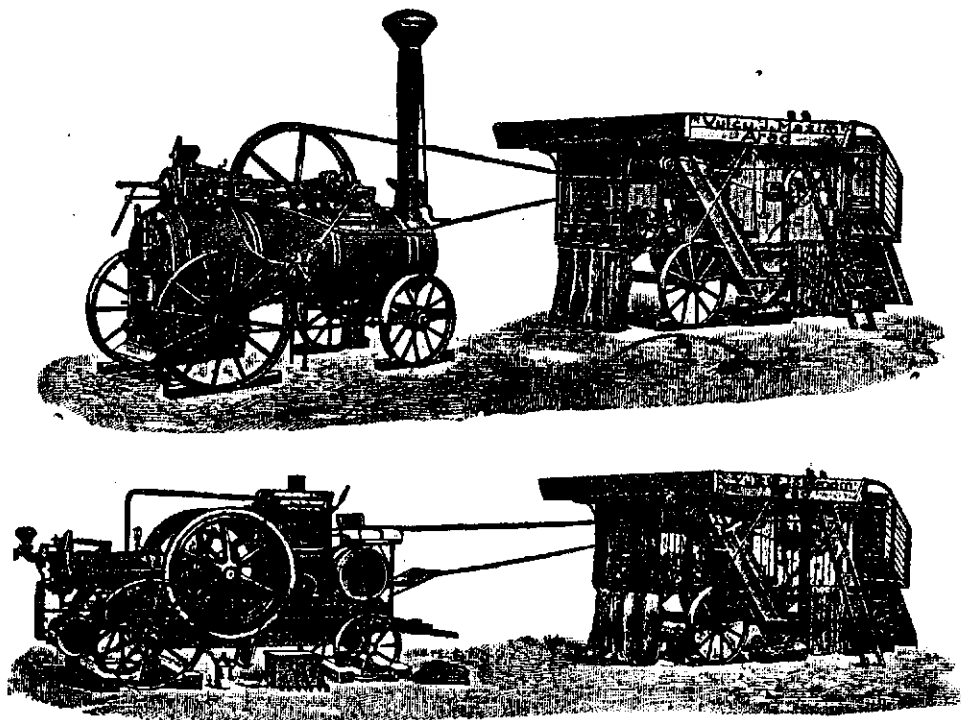
Ne luăm voia mai departe de a recomanda în atenția onoratului public: vase de aramă, căldări de aramă și picioare pentru căldări de tinichea.

Executare solidă la ori-ce lucrare!

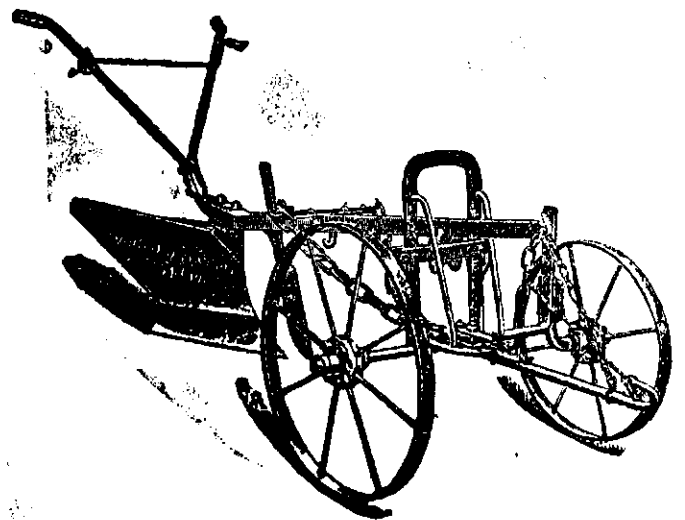
Căutăm pentru orapo mai mari — agenți!

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuesc în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma MAXIM I. VULCU Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cal spre cumpărare.